

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

IV. zvezek.

V Ljubljani, april 1916.

XXXIII. letnik.

Obred sv. maše.

(Spisal dr. Fr. Ušeničnik.)

(Nadaljevanje.)

Sestav (struktura) molitve kaže redno dva dela, ki se med seboj ujemata v ritmu in pogosto tudi v številu besedi. V prvem delu si hočemo nakloniti božje usmiljenje, in se zato sklicujemo na kako božjo lastnost, ali na kako že podeljeno dobroto ali na svojo slabost in potrebo; v drugem delu razložimo stvar, za katero prosimo.

Collecta ali oratio ad collectam (= collectionem) se je prvotno imenovala molitev nad zbrano množico (collectio) v cerkvi, od koder je šla procesija k božji službi v štacijski cerkvi; pozneje so to poznamenovanje prenesli na prvo molitev pri maši. Drugi rimski Ordo (iz početka 9. stoletja) pravi: »oratio prima, quam collectam dicunt«.¹

Kdaj je v zapadni Cerkvi prišlo v navado, da mašnik, predno začne brati sv. pismo, najprej moli nad zbranimi verniki, se ne dá dognati. V Gelazijevem zakramentariju se že najde »oratio« pred berilom.

Nekako do 11. stoletja je bila pred berilom ena sama molitev v navadi; v 12. in 13. stoletju pa so molili v nekatere dni po tri, po pet, tudi po sedem oracij.²

List in evangelij, gradual in sekvencija, Credo.

1. List in evangelij. Branje in razlaganje sv. pisma je bilo že od nekdanj prvi glavni del javne božje službe.³ Brali pa so v stari dobi po več odstavkov iz starega in novega zakona.⁴ V vzhodni Cerkvi se je ta navada ohranila do danes.⁵

¹ Ordo Rom. II 6; Migne, P. L. 78, 971.

² Thalhofer II² 62, 63.

³ Cf. S. Justini M. Apolog. I, c. 67.

⁴ Const. Apost., I, II, c. 57; ed. Funk I 161.

⁵ Cf. Beissel, Entstehung der Perikopen des Röm. Meßbuches. Freib.

i. Br. 1907, 2.

V rimski liturgiji pa od 5. stoletja naprej beró redno samo po dve perikopi, namreč eno navadno iz kakega lista apostolov (zato se prva lekcija imenuje »list«, epistola), bolj redko iz kake knjige starega zakona, drugo pa iz evangelija.¹ Več lekcij je v rimski liturgiji le še v kvatrne srede in sobote, v sredo po nedelji Laetare in veliko sredo.

Cerkev je odbrala liste in evangelije oziraje se na svete dogodke in skrivnosti odrešenja, ki jih obhaja v nedelje in praznike. Evangelijske perikope v slovesne praznike Gospodove so vedno iste, odkar prazniki obstojé. Pa tudi v nedelje so že v dobi Gregorija Vel. in še prej brali izvečine iste perikope iz evangelijev, ki jih danes beremo.²

V stari dobi je list bral »lektor« (*ἀναγνώστης*)³ na vzvišenem kraju, na ambonu; nekako od 8. stoletja naprej pa je to služba subdiakonova.⁴ Po sedanji praksi sme navaden klerik le v sili opravljati pri sv. maši službo subdiakonovo (a brez manipula) in slovesno brati epistolo.⁵ Evangelij je že v prvih stoletjih bral diakon ali pa mašnik.⁶

Molitev »Munda cor meum« je običajna šele od konca srednjega veka, blagoslov »Dominus sit in corde tuo« pa od 8. stoletja.⁷

V vzhodni Cerkvi so v stari dobi med evangelijem v znamenje veselja in slovesnosti prižgali luči.⁸ Na zapadu pa sta že nekdam dva klerika s prižgano svečo spremljala diakona, ko je šel na ambon brat evangelij.⁹ Že apostolske konstitucije nam pripovedujejo, da je pri evangeliju v znamenje spoštovanja vse ljudstvo vstalo in stojé poslušalo božjo besedo;¹⁰ v 9. stoletju so se začeli tudi prekríževati, in sicer najprej na čelu in na prsih, pozneje tudi na ustih.¹¹ Po prebranem evangeliju so nekdam vsem klerikom dajali knjigo poljubiti;¹² sedaj jo poljubi le mašnik kot zastopnik vse občine, in sicer iz spoštovanja in hvaležnosti do Jezusa Kristusa, čigar nauke je pravkar oznanjal.

2. Gradual in sekvencija. Med eno in drugo lekcijo so že v stari dobi prepevali psalme.¹³ Uvedli so petje med berilo nekaj zato, da bi predolgo branje poslušavcev ne utrudilo, nekaj pa tudi, ker so hoteli pri božji službi vedno družiti didak-

¹ Lib. Pontif., vita Coelestini (422—432), ed. Duchesne I 230.

² Beissel, o. c. 193 sq.

³ Const. Apost., I, II, c. 57; ed. Funk I 161.

⁴ Ordo Rom. I, n. 10; Migne, P. L. 78, 942.

⁵ C. R. 17. iul. 1894, n. 3832 ad 7.

⁶ Const. Apost., I, II, c. 57; ed. Funk I 161.

⁷ Ordo Rom. XIV 53; I 11; Migne, P. L. 78, 942, 1161.

⁸ S. Hieronym., Liber contra Vigil.; Migne, P. L. 23, 346.

⁹ Cf. Beissel, o. c. 325.

¹⁰ Const. Apost., I, II, c. 57; ed. Funk I 161.

¹¹ Thalhofer I², 358 sq.

¹² Ordo Rom. I, 11; Migne, P. L. 78, 943.

¹³ Const. Apost., I, II, c. 57; ed. Funk. I., 161.

tični in latrevtični moment, pouk ljudstva in hvalo božjo. Pevec, ki je pel naprej, je stal na ambonovih stopnjicah. Odtod pri liturgikih srednjega veka poznamenovanje »graduale«. Prej so ta vmesni spev imenovali »responsum« ali »psalmus responso-rius«,¹ zato, ker je ljudstvo (ali pevski zbor) prvemu pevcu odpevaje odgovarjalo. Peli so prvotno cele psalme; v sedanjem rimskem misalu je gradual le še nekaj vrstic iz psalmov ali katere druge knjige sv. pisma.²

Z gradualom se redno veže vesel vzklik A l e l u j a ; le od septuagézime pa do velike sobote se opušča Aleluja, in gradual se v tej dobi nadaljuje v »t r a k t u«.

Zdi se, da sta gradual in trakt, oziroma aleluja z naslednjim verzom, dva različna speva, ki sta bila prvotno ločena po lekcijah. Na kvatarno sredo v postu se še sedaj spev po prvi lekciji imenuje »graduale«, spev po drugi lekciji pa »tractus«. Ko so lekcije opustili, so oba speva strnili.³

Sv. Tomaž Akv. pravi, da so gradual, aleluja in traktus odmev čustev, misli in želja, ki jih je v duši pobožnih vernikov vzbudilo branje sv. pisma: »Graduale significat profectum vitae, Alleluia spiritualem exultationem, Tractus spiritualem gemitum.«⁴

Nekatere dni se gradual nadaljuje v sekvenci. Že pred 9. stoletjem so ob večjih godovih na zadnjem zlogu besede aleluja peli daljšo melodijo, melismo. Da ni bilo treba pod vsako noto pisati črke a, so z besedo »et sequentia« nakratko označili, da se zadnji zlog poje naprej. V 10. stol. so pod brezbesedno melodijo začeli podkladati najprej nevezano, pozneje pa v ritmičnih rimah vezano besedilo. To besedilo so imenovali »sequentia«. Prvi, ki je skladal sekvencije, je bil menih Notker v St. Gallenu († 912). Sekvencije so se hitro priljubile in po nekaterih krajih so jih vpletali skoraj v vsako mašo.⁵ V novi rimski misal (l. 1570.) pa je bilo sprejetih samo pet sekvencij: za Veliko noč »Victimae paschali laudes« (zložil bržkone Wipo, dvorni kapelan cesarja Konrada II., † po l. 1048.; v himni se kažejo prvi poizkusi ritma in rime); za Binkošti »Veni, Sancte Spiritus« (neznanega avtorja, bržkone iz 12. stoletja, morda papeža Inocencija III.); za sv. Rešnje Telo »Lauda Sion« (zložil sv. Tomaž Akv., † 1274); za praznik Žalostne Matere božje »Stabat mater« (zložil, tako so mislili doslej, Jacopone De Benedetti, † 1306; sedaj pa sodijo, da bi bil

¹ Ordo Rom. I 10; Migne, P. L. 78, 942.

² Thalhofer II^p 75.

³ Duchesne, Origines du culte chrétien⁴, 170.

⁴ Summa theol. III., q. 83, a. 4.

⁵ Znanih je nad 4000 sekvencij; D r e v e s - B l u m e, Ein Jahrtausend latein. Hymnendichtung. I. T. Leipzig 1909, pg. IX 103 sq. D r e v e s, Die Kirche der Lateiner in ihren Liedern. Kempten u. München 1908, pg. XI. — V starem misalu, pisanem proti koncu 15. stoletja, ki ga hranijo v arhivu župne cerkve v Kranju, je 60 sekvencij; v oglejskem misalu iz leta 1517., ki so ga tudi pri nas rabili, jih je 75. Gl. J. Smrekar, »Zgod. zbornik« I, 1888, 59.

avktor sv. Bonaventura¹); in za črne maše »Dies irae« (zložil baje Thomas da Celano, † po letu 1250.).²

Po evangeliju (oziroma po »Credo«) je v mnogih krajih, kakor v starih časih, govor za ljudstvo.³

Z branjem in razlaganjem sv. pisma se je nekdanj končala maša katehumenov. Diakon je zaklical: »Catechumeni recedant«,⁴ ali: »Ne quis ex catechumenis, ne quis ex audientibus, ne quis ex infidelibus, ne quis ex heterodoxis.«⁵ V 6. in 7. stoletju se je disciplina katehumenata premenila, in tedaj je bil diakonov poziv do katehumenov le še obred; v liturgičnih knjigah 8. stoletja pa so izginile formule, s katerimi je diakon nekdanj odslavljal katehumente.

Ko so se katehumeni umeknili, se je začela maša vernikov.

3. Po sedanji rimski liturgiji mašnik vse nedelje in zapovedane praznike in še v nekatere druge dni po evangeliju očitno in glasno izpove vero, moli **Credo**. V prvih časih niso molili vere pri sv. maši; ko so pa razni krivoverci tajili in kvarili sv. resnice, je Cerkev zahtevala, da vsi oni, ki se udeležujejo sv. maše, javno in slovesno izpovedo sv. vero. Sv. Tomaž Akv. pravi: »Lecto evangelio Symbolum fidei cantatur, in quo populus ostendit, se per fidem Christi doctrinae assentiri.«⁶ V vzhodni Cerkvi so proti koncu 5. stoletja v Antiohiji in v početku 6. stoletja v Carigradu veroizpoved sprejeli v mašni obred. Na zapadu pa so najprej na Španskem, v 6. stoletju, potem, v 8. stoletju, v Galiji in Nemčiji, in slednjič l. 1014. tudi v Rimu začeli moliti Credo.⁷ Po bizantinskem obredu moli mašnik vero o b e n e m z l j u d s t v o m, in sicer šele po darovanju, neposredno pred prefacijo.⁸ Formular za veroizpoved pri sv. maši je nicejsko-carigrabski (iz l. 325. in 381.).

B. Missa fidelium.

Že po poročilu sv. Justina o liturgiji 2. stoletja lahko ločimo v maši vernikov tri dele: darovanje, evharistično molitev s konsekracijo in obhajilo.

Darovanje. »Oremus«, s katerim se sedaj po rimskem obredu začenja darovanje, je poziv k skupni prošnji molitvi (oratio fidelium), katero so nekdanj po odhodu katehumenov mo-

¹ Cf. Blume S. J., Stimmen der Zeit 1915 (= 89. Bd. der Stimmen aus Maria Lach), 592—598.

² Cf. Dreves-Blume, Ein Jahrtausend etc., I 147; II 160; I 356, 390, 329.

³ Caerem. Episcop. (l. I, c. 22, n. 2) veli: »Sermo regulariter infra Missam debet esse«. Za ljubljansko škofijo ukazuje isto Syn. Lab. I, pg. 28.

⁴ Ordo Rom. VII, n. 3; Migne, P. L. 78, 993.

⁵ Const. Apost., l. VIII, c. 12; ed. Funk I 495.

⁶ Summa theol. III, q 83 a 4.

⁷ Baumstark, Die Messe im Morgenlande, 174. — Schubert, Pastoraltheologie, 412.

⁸ Maltzew, Liturgien, 78.

lili mašnik in ljudstvo. V vzhodni Cerkvi se te molitve še danes molijo; v rimski liturgiji pa so izpadle že pred 8. stoletjem; le molitve Velikega petka nas še spominjajo na stari običaj.¹ Sedaj »Oremus« lahko tako tolmačimo, da mašnik ljudstvo povabi, naj se udeleži z njim naslednjih molitev pri darovanju.

Antifono »offertorium« s primernim psalmom so do 12. stoletja peli tisti čas, ko so verniki prinašali darov k oltarju. Ko pa so od 12. stoletja naprej darovanje v prirodninah bolj in bolj opuščali, je izpadel psalm in peli so samo še antifono.

Od darov, ki so jih prinesli verniki, je diakon odbral kruha in vina, kolikor je bilo potrebno za sv. mašo, in mašnik je obojno tvarino sprejel na oltarju in odločil za posvečenje. S tem je bil akt darovanja dovršen. Sedaj običajnih molitev »Suscipe Sancte Pater«, »Offerimus Tibi Domine calicem« i. dr. v stari dobi niso molili; uvedli so jih v liturgijo v 11. in 12. stoletju, svojo končno obliko pa so molitve dobile šele v misalu Pija V.² Že v Gelazijevem zakramentariju pa je »Secreta«, tiha molitev, ki jo je mašnik opravil nad kruhom in vinom: Gregorijev zakramentarij imenuje to molitev »oratio super oblata«.

Umivanje rok med sv. mašo že sv. Ciril Jeruzalemski razlaga simbolično kot opomin mašniku, da je za presv. daritev treba notranje čistosti srca.³ Umivali pa so si roke potem, ko so sprejeli darove iz rok vernikov. Rimski ordo iz 11. stol. (VI.) pripomni: mašnik, ki bo nosil v rokah nebeški kruh, naj si očisti roke zemeljskega kruha, ki ga je sprejel od laikov.⁴

Poziv k molitvi »Orate (fratres)« se pojavi proti koncu 8. stoletja⁵; odgovor »Suscipiat« pa v 11. stoletju.⁶

Mašnik odmoli tiho »Orationem super oblationes secretam«, potem začne naglas »Praefatio«.

Evharistična molitev (prefacija in kanon). 1. Prefacija in kanon sta skupaj ena evharistična molitev, ki se imenuje po grško anaphora (oblatio). V sedanjem rimskem misalu je prefacija na videz ločena od kanona; v resnici, po svoji vsebini, pa je samo uvod ali priprava na kanon.

Prvotno so z besedo praefatio (predgovor) poznamenovali samo začetne invokacije (Dominus vobiscum, Sursum corda, Gratias agamus);⁸ pozneje so imenovali prefacijo uvod h kanonu. Po vsebini je prefacija veličasten slavospev na Boga.

¹ Duchesne, Origines du culte chrétien⁴. 176.

² V starem misalu, pisanem proti koncu 15. stoletja, ki ga hranijo v arhivu župne cerkve v Kranju, in ki so ga svoj čas bržkone vprav v tej cerkvi rabili, ni molitev za ofertorij. Gl. J. Smrekar, Zgodov. zbornik I 1888, 55.

³ Cateches. mystag. V. 2; ed. Rauschen, Florileg. VII, 60.

⁴ Ordo Rom. I 14, VI. 9; Migne, P. L. 78, 914. 992.

⁵ Ordo Rom. II. 9; Migne P. L. 78, 973.

⁶ Thalhofer II² 135.

⁷ Ordo Rom. II. 10; Migne, P. L. 78, 973.

⁸ S. Cyprian., De oratione Dominica, c. 31.

V vseh liturgijah od najstarejše dobe se evharistična molitev začenja s prefacijjo. Loči pa se vzhodna in zahodna Cerkev v tem, da po vzhodnem obredu moli mašnik vse leto eno in isto prefacijjo; na zapadu pa so z ozirom na cerkvene čase in godove sestavili razne prefacijje.¹

V rimskem misalu je od 12. stoletja naprej 11 sedaj običnih prefacij. Nekateri redovi imajo posebne prefacijje v čast svojim svetnikom, n. pr. frančiškanski red v čast sv. Frančišku, karmeličanski v čast sv. Tereziji.

2. Beseda k a n o n (*κάνων*) znači prvotno ravnilo. Cerkev pa rabi ta izraz v raznih pomenih. Kanon je namreč a) regula fidei; b) ordo divini officii; c) libri authentici S. Scripturae; d) od 6. stoletja pomeni kanon evharistično molitev v mašni liturgiji. Kanon je torej mašniku vodilo »infra actionem«, pri posvečevanju kruha in vina v telo in kri Kristusovo. Pred 6. stoletjem so imenovali evharistično molitev: pax, oratio, actio, mysterium, secretum.

Po izreku tridentinskega zbora² je kanon sestavljen »cum ex ipsis Domini verbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum piis institutionibus«. Že v 5. stoletju je bil kanon domalega tak kakor danes. Papež Gregorij Veliki je v molitvi Hanc igitur dostavil besede: »diesque nostros in tua pace disponas etc.«;³ od takrat pa se kanon ni več izpremenil.

V novejši dobi sodijo učenjaki (Drews, Baumstark, Rauschen, Cabrol, Cagin), da ima kanon sedaj drugo obliko kakor jo je imel v dobi pred Gregorijem Velikim, oziroma pred papežem Gelazijem I. († 496); zlasti spored molitev da je prevržen. To sklepajo iz primerjanja rimske, galikanske in sirske liturgije in posebno iz prve molitve v sedanjem kanonu »Te igitur«, ki da ni v zvezi s prefacijjo. Zato skušajo stari kanon »rekonstruirati«.⁴

Dokazi za to pa se drugim ne zde preverljivi. Kar zadeva zvezo med prefacijjo in Te igitur, lahko rečemo: prefacija je pred vsem slavospev na Boga Očeta; in nanj se tudi obračamo v molitvi Te igitur clementissime Pater. Zveza je torej logična. Tudi v drugih blagoslovnih molitvah, v katerih v prvem delu Boga hvalimo, v drugem pa ga prosimo blagoslova, vežemo prvi in drugi del z besedami: quapropter, idcirco, te igitur deprecamur.⁵

a) V kanonu ločimo pred konsekracijo tri molitve.

Prva, najdaljša molitev obsega tri dele (Te igitur, Memento Domine, Communicantes) in konča z običajnim sklepom: Per eundem Christum etc. Začetek »Te igitur clementissime Pater« je v zvezi s prefacijjo, v kateri se pred vsem obračamo na Boga Očeta.

¹ Gl. Leonov in Gelazijev zakramentarij.

² Sess. 22, de sacrif. miss. c. 4.

³ Tako poroča Joannes Diaconus; Migne P. L. 75, 94.

⁴ Gl. Rauschen, *Eucharistie und Bußsakrament*². Freiburg i. Br. 1910, pg. 95 sq; Cabrol, *Dictionnaire d'archéologie chrétienne*. Paris 1909, s. v. Canon Romain; *Zeitschrift für kathol. Theologie*. Innsbruck 1913, 327 sq.; Thalhofer, II², 142 sq.

⁵ Thalhofer II², 142 sq.

Pri besedah »Memento Domine famulorum famularumque tuarum« se mašnik spominja onih, katerim hoče nakloniti poseben sad sv. maše, pa tudi drugih, ki naj bi bili deležni milosti sv. daritve. V starih časih (vsaj od 4. stoletja naprej)¹ so imena onih živih in mrtvih, ki se jih je mašnik hotel posebe spominjati pri sv. daritvi, pisali na deščice ali pergamentne liste, na *d i p t i h e*,² in diakon ali mašnik jih je pri »memento vivorum« in »memento mortuorum« glasno prebral. V Gregorijevem zakramentariju se pred molitvijo za rajne še bere opazka »super diptycha«.

Za vse, za katere darujemo ali ki z nami darujejo sveto daritev, se nadejamo božje pomoči po prošnji svetnikov, s katerimi smo v občestvu in katerih spomin posebe praznujemo; zato moli mašnik »Communicantes et memoriam venerantes«. Mašnik imenuje najprej prebl.* in »slavno« Devico Marijo, potem dvanajst apostolov in slednjič dvanajst sv. mučencev, ki jih je v stari dobi rimska Cerkev zlasti častila.

Posamezne dežele in tudi dieceze, ki so sprejele rimski obred, so vpletale v kanon svoje posebne svetnike. Na Francoskem so že v 6. stoletju uvrstili med svetnike v kanonu sv. Hilarija in sv. Martina; na Nemškem v 10. stoletju sv. Bonifacija. V tiskanem oglejskem misalu iz leta 1517., ki so ga rabili tudi v naših krajih, sta vstavljena v kanon sv. Mohor in Fortunat.

V drugi molitvi, »Hanc igitur oblationem«, povzame mašnik začetek prve molitve; zato »igitur«. Med to molitvijo se je mašnik prej globoko priklonil; misal Pija V. pa veli, da naj roke stegne nad darovi. Obred ima globok simboličen pomen. Kakor je namreč duhovnik v starem zakonu roke pokladal na živino, katero je namenil Bogu v klavni dar, in s tem naznanjal, da svoje in grehe ljudstva nanjo položi in jo namesto vseh daruje: tako mašnik novega zakona s pokladanjem rok na mašne dari naznanja, da je Jezusova daritev prava namestilna daritev za grehe sveta.

Tretja molitev, »Quam oblationem«, je uvod k posvečevanju. Nekateri mislijo, da se je v tej molitvi ohranil spomin na staro epiklezo.

b) Sledi historično poročilo o zadnji večerji in konsekracija. Mašnik ne govori več v svoji osebi, v imenu Cerkve in vernikov, ampak v osebi in imenu Jezusa Kristusa. V vzhodni Cerkvi govori mašnik besede posvečevanja glasno;³ po rimskem obredu pa tiho. Tudi po cerkvi med povzdigovanjem vse utihne. Popolna tišina se pomenljivo ujema s sveto skrivnostjo, ki se vrši na oltarju.

Povzdigovanje ob konsekraciji do 11. stoletja ni bilo v navadi; šele v 12. stoletju so začeli povzdigovati sv. hostijo, in

¹ Baumstark, Die Messe im Morgenland, 176.

² Diptychon, διπτύχος dvakrat zganjen.

³ Maltzew, Die Liturgien, 86.

sicer zato, da Cerkev nasproti krivi veri Berengarjevi očitno pokaže svojo vero v Jezusa, pričujočega v najsv. zakramentu.

c) Po povzdigovanju so v kanonu zopet tri molitve, in prva med njimi, najdaljša, je sestavljena iz treh delov.

Imenuje se prva molitev *anamnēza*, ker se začenja z besedami »Unde et memores« in se tako veže z naročilom Gospodovim: »to delajte v moj spomin« (*εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν*).¹ V drugem delu te molitve prosi mašnik z besedami »Supra quae propitio ac sereno vultu respicere digneris«, da bi Bog naš dar sprejel usmiljeno in milostno, kakor je nekdanj sprejel dar Abelov, Abrahamov, Melkizedekov. Pri sv. maši se daruje Kristus sam nebeškemu Očetu, in ta presv. daritev je sama po sebi Bogu neskončno prijetna; a daritev sv. maše je obenem tudi naša daritev, in kot taka je Bogu le tedaj všeč, če jo prinašamo s čistim srcem. To prošnjo nadaljuje mašnik v tretjem delu »Supplices te rogamus«. Anđel, ki naj nese naš dar pred božje obličje, mislijo nekateri, da je Kristus sam. Bolj verjetno pa se zdi, da mislimo na angele, kako strežejo pri maši in prenašajo naše prošnje in dari pred božji prestol.²

Druga molitev je »Commemoratio pro defunctis«; je torej vzporedna molitvi za žive pred povzdigovanjem. Nekdanj je mašnik opravil to molitev s sklonjeno glavo, sedaj se prikloni samo ob sklepu »Per eundem Christum«.

Ko je mašnik priporočil božjemu usmiljenju vse mrtve, ki počivajo v Kristusu, prosi v tretji molitvi, »Nobis quoque peccatoribus«, zase in za vse mašnike,³ da bi jim Bog dal delež v družbi apostolov in mučencev. Imenujejo se v molitvi mučenci, ki so jih posebno častili v rimski, sicilijski in afrikanski Cerkvi.

S to molitvijo je kanon pravzaprav končan. Z besedami »Per quem haec omnia«, ki sledé zadnji molitvi ob koncu kanona, naznanjamo, da blagoslov božji vsem stvarjem dohaja po Jezusu Kristusu. Podobi kruha in vina na oltarju predstavljata vse druge pridelke, ki naj so deležni božjega blagoslova. V starih časih je bil običaj, da so med sv. mašo, ob koncu evharistične molitve ali pa po obhajilu, blagoslavljali naravne pridelke, sadje, olje, kruh, pa tudi vodo. Poseben formular za ta blagoslov imamo že v Serapijonovi anafori,⁴ pa tudi v Gelazijevem zakramentariju.⁵ V sedanjem rimskem obredu se med sv. mašo blagoslavlja le še olje na veliki četrtek. V vzhodni Cerkvi pa še blagoslavlja kruh, takoimenovane evlogije, ki ga po maši delé med vernike.⁶

¹ Luc. 22, 19.

² Baumstark, Theol. Revue, 1912, 512.

³ S. Thomas, III. q. 83 a. 4.

⁴ Ed. Funk., Const. Apost., vol. II., 179.

⁵ Cf. Baumstark, Die Messe im Morgenland, 178 sq.

⁶ Ed. Muratori, I., 588—746; cf. et. II., 109.

Misijonske pridige.

7. Kako najdemo usmiljenje pred Bogom.

Pred boleznijo vzemi zdravilo, in pred sodbo izprašaj sam sebe in našel boš usmiljenje pred Bogom.

Eccles. 18, 20.

Najbolj pretresljiva je resnica, da bomo morali vsi pred pravičnega in vsevednega Sodnika, ki pozna krivico, jo sovrži in kaznuje. Tamkaj bo treba odgovor dajati o vsem, kar smo kdaj mislili, želeli, govorili, delali ali opustili; odgovarjati za stanovske dolžnosti in namene, ki so nas vodili. Vendar berem v sv. pismu: »Vesele in radujejo naj se narodi, ker ti sodiš po pravici.« In zopet: »Hčere judejske se vesele zavoljo tvojih sodbâ.« Kaj je psalmistu, da govori o veselju, dočim je prej na strašen način opisal sodbo božjo? — Je nekaj, kar sodbi od vzame grozo, sojenca pa napolnjuje z zaupanjem. Bog sam nam nasvetuje taka sredstva, naštejemo le četrta:

1. Sodi sam sebe,
2. Ne sodi drugih,
3. Opravljaj dela usmiljenja,
4. Odpusti vsem od srcá.

Daj, ljubi Bog, da ta sredstva prav umejem in zvesto uporabim!

I. Sodi sam sebe, to je prvo sredstvo, ki ga nasvetuje večni Sodnik v knjigah starega in novega veka. Tako namreč govori v Sirahovi knjigi: »Pred sodbo si pripravi pravico (t. j. presočaj se, popravlčaj, kar grešiš in živi pravično), vzemi zdravilo pred boleznijo (spokorno in pobožno živi, preden zbolíš), pred sodbo izprašaj sam sebe in našel boš usmiljenje pred Bogom« (I. c.). — Te besede pomenijo, da človek, ki je v svojem življenju sodil sam sebe, izpraševal vest, jo skrbno čistil v zakramentu sv. pokore, naj se nikaar preveč ne boji sodbe, marveč z zaupanjem v božje usmiljenje ji naj gre naproti. — Sv. Pavel je istih misli, ko piše Korinčanom: »Človek naj presodi sam sebe, ... ako bi presodili sami sebe, ne bi bili sojeni. Ko smo pa sojeni, smo pokorjeni od Gospoda, da bi ne bili pogubljeni s tem svetom.« (I. 11, 31.) Šibe, ki nas zadevajo, moramo sprejemati kakor pokorila, s katerimi nas strahuje Gospod, da bi nas poboljšal in otel večnega pogubljenja.

Kaj pa se pravi »soditi«? To se pravi preiskavati, jeli kaka pritožba opravičena, in če je opravičena, primerno kaznovati. Pri vsaki tožbi je tožnik, obtoženec in sodnik; v obtožbi samega sebe sem vse troje v eni osebi. Zatorej hočem natančno

preiskavati, kako sem gospodaril z izročeni darovi, med katere štejem: čas, božjo milost, dušne in telesne zmožnosti, kako sem izpolnjeval voljo božjo, ki se javlja v zapovedih. Hočem pa ne samo preiskavati, ampak, če najdem kaj napačnega, hočem se tudi kaznovati in si naložiti pokorilo. Le-ta sodnijska razprava se pa vrši v vsakdanjem izpraševanju vesti in v zakramentu sv. pokore.

Vse je na tem, da spoznamo sami sebe in sicer tako, kakor se bomo spoznali pred Bogom. Človek si pa v preveliki samosvoji ljubezni kaj rad prikriva svoje pogořeške, ali jih zmanjšuje in na razne načine izgovarja. Kadar pa nastopi resnoba, recimo, da zbolim za smrt ali se zgodi poleg mene kaj groznega, potres, nagla smrt ali druga nesreča, takrat vidim samega sebe v čisto drugačni luči in odtod strah pred večnim Sodnikom. Da ne premotim samega sebe, moram premagati samosvojo ljubezen in odkrito pripoznati svoje napake. Po načelu: »Delaj dobro, varuj se hudega«, moram preiskavati ne-le pregrehe, ki sem jih storil, ampak tudi dobro, kar sem opustil, in namen, ki me je gnal k delovanju.

In če se najdem krivega pred Bogom in nezvestega ali malomarnega v službi božji, kaj naj storim? To, kar David, ki se je skesan in potrj ponizal pred Gospodom rekoč: »Dar Bogu je prežaljen duh; potrtega in ponižnega srca, o Bog, ne boš zaničeval« (Ps. 50), — »on ozdravlja nje, ki so potrtega srcá in obvezuje njih rane« (Ps. 146).

Torej vsak dan se hočem koncem izpraševanja vesti ponižati pred Gospodom in ga prositi odpuščanja. Pa tudi trdno hočem skleniti, da bom zanaprej z vedno večjo zvestobo zadoščeval Gospodu za vse storjene pregrehe.

Človek se izroča sodbi tudi pri spovedi, ko prostovoljno pokleka pred božjega namestnika in mu odkrito in skesano razodene svoje pogořeške iz tega namena, da bi zadobil odpuščanje in se zavaroval pred sodbo večnega Sodnika, opiraje se na besede sv. Janeza: »Ako se spovemo svojih grehov, je Bog zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas očisti vse hudo-bije« (I. 1, 9). Ampak odkritosrčen moram biti, sicer se mi zdravilo izpremeni v strup.

Sedaj pa vprašanje: Ali si vsak večer izprašam vest? Kako pa, natančno ali površno? Morda stikam po grehah, a to ni cela moja naloga; preiskavati moram tudi, kako je z dobrimi deli, z opuščanjem dobrega? Kaj je s kesanjem? Ali se nanaša na posebne napake, ali je kar splošno? Koristnejše je kesanje, ki se ozira na poedine napake, nego splošno. Izpraševanje vesti bo uspešno le tedaj, ako naredimo krepke, praktične sklepe, ne samo vobče poboljšati se, marveč premagati se, zatajevati se, zmuren, pošten, krotak, ljubezniv biti, krotiti domišljijo, pridno delati, kar pride v roke in dela ne zvrčati na druge, delati zavoljo Boğa, ne toliko za denar, goreč biti za katoliško

stvar, odložiti samoglavnost, živeti v lepi bratovski ljubezni z vsemi itd.

V sv. spovedi pa moram biti odkritosrčen kakor pred Bogom, ako hočem, da Bog potrди odvezo duhovnikovo. Sam moram biti tožnik in zatoženec, ponižno se moram podvreči spovednikovi sodbi, tedaj smem upati, da so mi odpuščeni moji grehi in da mi bo polajšana sodba božja.

II. Ne sodi drugih. Ako hočemo obstati pred strogo sodbo božjo, pomnimo, kaj govori Gospod: »Ne sodite, da ne boste sojeni. Z isto sodbo, s katero sodite druge, boste sojeni tudi vi; in s kakršno mero merite vi, s tisto se bo merilo tudi vam« (Mat. 7, 1). Še jasneje govori pri sv. Luki: »Ne sodite, da ne boste sojeni; ne pogublajte, da ne boste pogubljeni; odpuščajte in vam bo odpuščeno« (6, 36). — Jako važen nauk za oni resnobni trenutek, ko bom siromašen grešnik stal pred sodbo božjo. Ne sodite, ne pogublajte! Da bom obstal, moram soditi sam sebe, v sodbi drugih pa biti prizanesljiv in zatirati nag-njenje, ki me žene k ostremu presojevanju bližnjega. To nag-njenje tiči tako globoko v vsakem človeškem srcu, da imamo vsi mnogo posla s seboj, ako se hočemo varovati opravljanja in obrekovanja. V tem boju nas bodri beseda Gospodova: »Kaj vidiš pezdír v očesu svojega brata, bruna v lastnem očesu pa ne vidiš? ... Hinavec, izderi najprej bruno iz svojega očesa, potem glej, da izdereš pezdír iz očesa svojega brata« (Mat. 7, 3). Nikar torej ne pometajmo pred pragom drugih, saj je pred našim lastnim pragom dovolj smeti. Jezus obljubuje prizanesljivost vsem, ki bodo prizanesljivi do drugih. Tudi sv. Pavel izjavlja, da je opravljanje ne samo nasprotno krščanski ljubezni, marveč nam tudi obtežuje sodbo pred Bogom: »Zato nimaš izgovora, o človek, kdorkoli si, kateri sodiš. Zakaj v čimer sodiš drugega, obsodiš sam sebe; delaš namreč ravno to, kar sodiš. Vemo pa, da sodba božja pride po pravici nad tiste, ki delajo take reči. — Ali pa meniš, o človek, ki sodiš nje, kateri delajo take reči in sam tako delaš, da boš ubežal sodbi božji? Ali zaničuješ bogastvo njegove dobrotljivosti in potrpežljivosti in prizanesljivosti, in ne veš, da te božja dobrotljivost napeljuje k pokori. Po svoji trdovratnosti pa in nespokornem srcu si nakopavaš jezo na dan jeze in razodenja pravične sodbe božje, kateri bo povrnil vsakemu po njegovih delih« (Rim. 2, 1). S temi besedami uči sv. apostol, da človek, ki ostro sodi druge, na dan sodbe ni vreden božjega usmiljenja. Bog je neskončno dober in potrpežljiv in ima potrpljenje z grešniki, opravljeni človek pa sodi ostreje nego Bog, zato ne bo obstal na dan sodbe.

V enakem zmislu piše sv. Jakob: »Kdor obrekuje brata, ali kdor sodi svojega brata, govori postavi nasproti in sodi postavu. Ako pa sodiš postavu, nisi spolnovalec, ampak sodnik postave.« — »Eden je postavodajalec in sodnik, ki more pogubiti in oteti. Kdo pa si ti, ki sodiš bližnjega?« (Jak. 4, 11.) Kdor

opravlja ali obrekuje, sede na sodni stol, do katerega pa nima pravice, kajti eden je postavodajalec in sodnik. — »Kdo si ti, ki sodiš tujega hlapca? Svojemu Gospodu stoji ali pade« (Rim. 14, 4).

Sodimo tedaj milo vse ljudi, zlasti domače; imejmo potrpljenje eden z drugim, in če nas tudi žali resnična pregreha in pohujšanje, ki ga dajo drugi, nikar ne pripisujemo hudobiji, marveč recimo: zgodilo se je iz naglosti ali lahkomišljenosti, in bodimo prepričani, da se bližnji že kesa.

Kadarkoli bo zopet nevarnost, da padem v staro pregreho opravljanja, vsekdar se hočem spomniti Gospodovih besed: »Ne sodite, da ne boste sojeni. Ne pogublajte, da ne boste pogubljeni!« Kak vtis naredijo te besede name, me li tolažijo ali strahijo? Sem prizanesljiv do bližnjega, zlasti do domačih? Ali rad prenašam njihove slabosti? Kakšen sem do podložnih, lev ali jagnje? — O božji Sodnik, pomagaj mi, da postanem krotko jagnje, ki sodi milo in prizanesljivo. Zaupljivo kličem k tebi: »O Jezus, ne bodi mi sodnik, ampak rešenik!«

III. Tretji pomoček v dosego milostne sodbe božje je ta: **Opravljalaj dela ljubezni.** Že stari vek hvali dela ljubezni, ki se gode zavoljo Boga, in trdi naravnost, da nam ta dela naklonijo milost in usmiljenje božje, dočim nam neprijaznost in trdosrčnost nakopljujeta jezo božjo. »Kdor zamaši svoje uho vpitju siromaka, bo tudi vpil, pa ne bo uslišan. Skriven dar ugasne jezo, in darilo v nedrije (darilo, ki se skrivaj podeli razžaljenemu) najhujši srd. — Kdor je nagnjen k usmiljenju, bo oblagodarjen, ker daje ubožcu od svojih kruhov« (Pregov. 22). Gotovo je, da se te besede nanašajo na uro sodbe, ko bo človek bolj ko kdaj potreboval milosti, usmiljenja in potolaženja jeze božje. To potrjuje tudi psalmist: »Srečen človek, kateri se usmili in posojuje, obravnal bo svoje reči v sodbi, zakaj vekomaj ne bo omahnil« (Ps. 111). »Blagor mu, kdor se spominja ubogeža in potrebnega, njega bo Gospod rešil hudi dan« (Ps. 40).

Silno lep je nauk, ki ga stari Tobija daje svojemu sinu: »Od svojega premoženja dajaj miloščino in svojega obraza ne obračaj od nobenega siromaka; tako namreč se bo zgodilo, da tudi Gospod ne bo obrnil od tebe svojega obličja« (Tob. 4, 7). In na drugem mestu govori angel Rafael obema: »Miloščina reši smrti in ona zbrisuje grehe in pomaga najti milost in večno življenje« (12, 9). — »Blagor usmiljenim, ker dosegli bodo usmiljenje!«

Isto uče apostoli. Sv. Jakob piše: »Sodba brez usmiljenja tistemu, ki nima usmiljenja; usmiljenje pa je vzvišeno nad sodbo« (2, 13). — Sv. Janez: »Otročiči moji! Ne ljubimo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak z dejanji in v resnici« (1., 3, 18).

Pri teh besedah si bo morda kdo mislil: Kako naj jaz dam miloščino, ko sam nimam nič? Miloščino naj dajo tisti, ki kaj imajo. Jaz pa pravim, da nam vsem veljajo te besede, ker vsaka

tolažilna beseda, vsako sočutje, ki ga imamo s siromakom, vsak dober svet je prava miloščina, več vredna, nego telesna. In ker so duše v vicah najbolj zapuščene, pri nas pa se silno mnogo stori zanje, smemo biti prepričani, da gre mnogo miloščine iz naših rok, iz naših src. Vprašanje je le, če smo vse storili v pravem duhu, če imamo pri vsem dober namen, če znamo vse svoje stanovske dolžnosti tako uporabiti, da iz njih v resnici izvirajo dela ljubezni?

O Jezus! Odpusti nam naše pregrehe! Sedaj smo prepričani, da vse, kar storimo siromakom, storimo tebi, in da si z deli usmiljenja olajšamo sodbo. Zatorej hočemo vsakemu siromaku priskočiti na pomoč; pa če mu drugega nimamo dati, dali mu bomo prijazno besedo, ga tolažili, ga bodrili in mu naklonili druga dobra srca. Sv. Francišek je bil najbolj vesel, kadar se je mogel pomešati med siromake; tudi mi jih hočemo ljubiti in v njih spoštovati Gospoda samega.

IV. Drugim iz srca odpuščati. V starem veku je bilo maščevanje postava: oko za oko, zob za zob. V novem veku pa imamo postavo ljubezni, ki se glasi: »Ljubi bližnjega, kakor sam sebi!« — Še več: »Ljubite svoje sovražnike!« — Spomni se poslednjih reči in jenjaj sovražiti. — Spomni se strahu božjega in ne jezi se zoper svojega bližnjega. Zdrži se prepira in zmanjšal si boš grehe.« (Sir. 28.) Iz vseh teh izrekov posnamem, da bo človek našel v Bogu le tedaj milostnega sodnika, ako bo posnemal usmiljenje in dobrotljivost božjo. Ako nas kdo žali, ne pripisujmo tega hudobiji, ampak nevednosti, sebičnosti, nepremišljenosti. Prosimo bližnjemu razsvetljenja, kmalu bo spoznal svojo napako in nam dal zadoščenje. Kdor pazno razmotriva socialno življenje, kmalu se prepriča, da se vse maščuje že tu na zemlji. Vse, kar kdo komu stori žalega, vse, prav vse dobi nazaj, samo počakati je treba. Tega potrpljenja pa skoraj nihče nima, zato se sam rad maščuje nad bližnjim, in to je greh. Posnemajmo zanaprej na križu visečega Zveličarja, ki je prosil za svoje sovražnike rekoč: Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo! Našel je kmalu posnemalca, sv. Štefana, ki je prosil za sovražnike rekoč: Gospod, ne šteji jim tega v greh! — Tako hočem moliti tudi jaz: Gospod, odpusti vsem, ki so me žalili ali mi delali krivico, jaz jim odpustim vse iz srca in zato upam odpušcanja tudi od tebe.

Znana so mi torej sredstva, katera mi morejo lajšati sodbo pred večnim Sodnikom: Soditi moram sam sebe v odkritosrčnem izpraševanju vesti in v ponižni spovedi; drugih ne smem soditi; opravljati moram dejanja ljubezni in vsem od srca odpustiti; potem upam, da najdem milost pred Bogom in bo uslišana moja prošnja, ki se glasi: O Jezus, ne bodi mi Sodnik, marveč Odrešenik! Amen.

P. Hugolin Sattner.

Četrta postna nedelja.

Govor o presvetem Rešnjem telesu.¹

V 14. poglavju, 16. vrsti, nam pripoveduje sv. evangelist Luka priliko, da je neki človek napravil veliko večerjo in jih je mnogo povabil. In poslal je svojega hlapca ob uri večerje povabljenim povedat, naj pridejo, ker je že vse pripravljeno. — Po razlagi cerkvenih učnikov pomenja ta večerja zakrament presv. Rešnjega Telesa, katerega je postavil naš Gospod Jezus Kristus, in jih je veliko povabil k tej gostiji. Da, presveti zakrament je nebeška pojedina, pri kateri uživamo Kristusa, kjer se obhaja spomin njegovega trpljenja, kjer se duša napolnjuje z milostjo in se nam daje poročstvo prihodnje slave. In ker obhajamo danes v tej cerkvi pobožnost vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa, hočemo sedaj tudi nekoliko premišljevati o tem presvetem Zakramentu.

1. Imenuje se ta presveti zakrament »sveta večerja«, ker ga je postavil Kristus na večer pred svojim trpljenjem, kakor nam lepo pripoveduje sv. evangelij: »Ko se je pa zvečerilo, je prišel z dvanajsterimi. In ko je prišla ura, je šel k mizi in dvanajsteri apostoli ž njim... Ko so pa večerjali, je vzel Jezus kruh, ga blagoslovil in ga razlomil ter dal svojim učencem in rekel: »Vzemite in jejte, to je moje telo, ki se za vas daje.« In vzel je kelih, zahvalil in jim dal rekoč: »Pijte iz njega vsi! Zakaj to je moja kri nove zaveze, ki bo za mnoge prelita v odpuščenje grehov. To delajte v moj spomin.« Bil je torej zadnji večer, ko je bival Zveličar skupaj s svojimi učenci in »ker je ljubil svoje, jih je ljubil do konca« in postavil pri zadnji večerji najsvetejši zakrament. Ne pri jutranji jedi, ne opoldne, temveč zvečer je hotel postaviti ta veliki zakrament, in sicer a) zato, da nam je pokazal, kako smo sv. obhajila potrebni. Ko se človek cel dan ukvarjal z delom in semtertja peha z opravili, je zvečer zdelan in potreben večerje. Tako je tudi v dušnem oziru, ko se mora boriti in vojskovati z različnimi skušnjavami in težavami, je potreben nebeške hrane, svete večerje pri obhajilni mizi. — b) Zvečer je napravil Gospod pojedino tudi zato, ker nobena pojedina ni tako prijetna kakor večerja. Glejte, zvečer je dnevno opravilo pri kraju in popolnoma brez skrbi se vsedemo za mizo. Šele takrat, ko smo pri jedi popolnoma brez skrbi, imamo od nje popolni užitek. In Jezus hoče, da poprej, preden prejmemo presveto Rešnje Telo, odpravimo iz svojih misli vsa posvetna opravila, vse časne zadeve, da se v svojem srcu iznebimo vseh zemeljskih želja, da se moremo pri tej sveti pojedini pogovarjati

¹ Za dan vednega češčenja, ali s primernim uvodom, povzetim iz evangelija »Jezus nasiti 5000 mož«, za četrto postno nedeljo.

edinole s svojim nebeškim gostom. Zvečer je tema in mir okrog domovanja, okna se zagrnejo in mi živimo le za prijatelja, veselimo se brezskrbno njegove navzočnosti in nemoteni poslušamo samo njegovo govorjenje. Glejte, takole večerjo želi tudi nebeški Zveličar uživati s človeško dušo v sv. obhajilu, da se ne damo od nikogar motiti, da poslušamo le njegove besede, ki nam jih govori ljubeznivo v našem srcu. Dan sv. obhajila naj nam bo kakor po večerji tiha in mirna noč, da se držimo bolj v samoti in se zdržimo vsake razburjenosti in nepotrebnega govorjenja in mislimo na svojega ljubelega nebeškega prijatelja, kar storimo najlaže, ako ga obiščemo tu v cerkvi, v njegovem bivališču. To željo izraža Jezus, ko primerja sv. obhajilo z večerjo.

2. Imenuje se presveti zakrament »s v e t a h o s t i j a«. Hostija se pravi po naše daritev, in sicer zato, ker se Zveličar v tem zakramentu daruje; daruje pri daritvi sv. maše in po svoji pričujočnosti v tebernaklju. Sv. hostija, prava sv. daritev, se vrši pri sv. maši, kjer se Jezus daruje svojemu nebeškemu Očetu v zadoščenje za grehe celega sveta, kjer se vrši ravno ista daritev kakor na Kalvariji, samo s tem razločkom, da je na križu tekla presveta Kri, a pri sv. maši se vrši nekrvavo. Sv. hostija, prava sv. daritev, se vrši tudi v tabernaklju, kjer biva zakramentalni Jezus, kjer samega sebe daruje in žrtvuje; žrtvuje na ta način, da skriva svojo neskončno velikost pod malo podobo kruha, svojo neskončno modrost pod ponižno molčečnostjo. On se daruje in žrtvuje s tem, da molči, ker mi preveč govorimo, s tem, da je pokoren mašniku, ker je na svetu toliko nepokorščine in prevzetnosti. Daruje se in žrtvuje, ko biva v neznatnih podobah kruha in nas s tem uči, da bodimo zadovoljni z malim, in nas uči potrpežljivosti. Oh, kako nam manjka svete potrpežljivosti v teh hudih vojnih časih in pa zatajevanja in žrtvovanja. Tukaj pri Jezusu v presvetem zakramentu dobimo pouk, kako se nam je vesti, pa ne samo pouk, ampak tudi pomoč, saj se imenuje ta presveti zakrament tudi

3. s v e t o o b h a j i l o. Zakaj se presv. zakrament imenuje obhajilo? Zato, ker kristjani, ko uživajo ta zakrament, nekaj obhajajo, in sicer obhajajo spomin večne ljubezni Jezusove, ki je iz same ljubezni do nas postavil ta zakrament, da bi bil našim dušam v hrano za večno življenje. V latinskem jeziku se imenuje sv. obhajilo »communio«, t. j. združenje, zedinjenje, ki je pri sv. obhajilu dvojno: telesno in dušno. Telesno združenje obstoji v tem, da se presv. zakrament spoji z našim telesom, dokler se podoba kruha ne izpremeni. Kako lepo opisuje to združenje knjiga »Večna molitev« v 4. uri: Kakor vosek sem ž njim spojen, tako da ne živim jaz, ampak Kristus živi v meni. Njegov um razsvetljuje moj razum, njegova volja oživlja mojo voljo, njegovo nagnjenje očiščuje moje nagnjenje. Njegovi nebeško čisti, brezmadežni udje prešinjajo moje oči, ušesa, roke, noge, jezik — vse moje ude. Miruj, duša, ker tvoje hrepenenje je potolaženo. —

Bilo je v nemško-francoski vojski leta 1871., ko so prišli zvečer v neko vas pruski vojaki s sporočilom, da pride oddelek armade v vas prenočit, in ker manjka prostora po hišah, naj se odkaže vojakom prostor tudi v cerkvi. Duhovnika dotične cerkve pa slučajno ni bilo doma, ko je moral malo popred k umirajočemu bolniku daleč v hribe. In nastala je težava: vojaki naj bi prišli v cerkev prenočit, a treba je bilo prej nesti iz cerkve presveto Rešnje Telo in duhovnika ni bilo blizu. Zbrali so se najboljši možje one vasi pred tabernakljem in se posvetovali, kaj storiti. Silili so cerkvenika, a ta se je branil dotakniti se posode z Najsvetejšim. Nato so izpodbujali drug drugega, naj odpre tabernakelj, a nihče ni imel poguma. Slednjič se oglasi reven mož iz vasi in pravi: »Jaz grem pa domov po svojo hčerko, ki je stara štiri leta in kakor angelček nedolžna in pridna. Ona naj vzame presveto Rešnje Telo iz tabernaklja in ga nese iz cerkve.« Vsi so bili s tem zadovoljni in oče pripelje svojo hčerko. Pokleknejo pred oltar na stopnice in molijo, cerkvenik odpre tabernakelj in mala deklica stegne svoje rokce, pritisne k sebi posodo s svetimi hostijami in vesela in smehljajoča nese presv. Rešnje Telo iz cerkve. Kaj ne, predragi v Kristusu, srečna se je morala imenovati ona deklica, ko je pritiskala na svoje nedolžno srce presveto Rešnje Telo, — toda nič manjše sreče in blaženosti ni deležen kristjan, ki vredno prejme Jezusa v svetem obhajilu, ker se tako tesno združi z Zveličarjem v presveti hostiji. Imenitnejše in trajnejše je pa pri svetem obhajilu duhovno združenje, vsled katerega se Jezus s svojo milostjo preseli v naše srce in v nas ostane tudi potem, ko podober kruha izgine, kakor zagotavlja Zveličar sam rekoč: »Kdor je moje telo in pije moje kri, ostane v meni in jaz v njem.« To zedinjenje in združenje more raztrgati in uničiti samo smrtni greh. Kako se moramo torej varovati smrtnega greha! Posebno v teh hudih časih, predragi v Kristusu, varujmo se smrtnega greha, da ne preženemo iz srca Jezusa, kajti kdo nam bo dal moč prenesti toliko gorje, ako ne Jezus v najsvetejšem zakramentu.

4. Da imenuje se ta zakrament tudi »Najsvetejše«. Zakaj? To ime je iz sv. pisma stare zaveze, kjer se je imenoval »najsvetejše« ali »presveto« tisti del sv. šotora, kjer je bila shranjena skrinja zaveze, in v tej skrinji zaveze je bil čudežni kruh, imenovan mana, s kakršnim je Bog po čudežu prehranjeval Izraelce v puščavi, in dve tabli božjih zapovedi. Ta skrinja zaveze je bila predpodober božjega zakramenta presv. Rešnjega Telesa, ki se po vsej pravici imenuje Najsvetejše, namreč najsvetejše nove zaveze, kajti tu ni več čudežni kruh, ampak resnični Bog, in ni tabel božjih zapovedi, ampak sam postavodajalec. Pri obhajilni mizi prejme torej pobožni kristjan zakrament, ki je najsvetejši, ker ima v sebi samega Jezusa, začetnika vse svetosti. Ali ne bo ta zakrament tudi posvetil duše in srca krist-

janu, ki ga prejme. Moj Bog, ali je mogoče, iti večkrat, da, iti vsak dan k sv. obhajilu in ne postati velik svetnik? Eno samo sv. obhajilo je celi Kristus, ki se ves meni daruje. Svoje neskončne popolnosti, svoje čednosti, vse, kar je On in kar ima, da mi takorekoč na razpolago. Ako prejmem njega, ki je najsvetejši, tedaj je Jezus moj, samo moj. O, ko bi poslušali njega, ko pride v posvečenih podobah v našo dušo, bi slišali ravno iste besede, kakor slepec iz Jerihe: »Kaj hočeš, da ti storim?« Govori, kaj želiš! Ko je prišel na zemljo in se učlovečil v telesu Device, se je to zgodilo za celi svet, ali v tem trenutku sv. obhajila je Jezus moj, samo moj. In vse njegove milosti so moje, ker prejmem vase vir vseh milosti, namreč njegovo presveto Srce. In vse njegove zasluge so moje. O kako tolažbe polna je ta resnica za nas grešne ljudi, ki kakor leni hlapci in dekle v vinogradu Gospodovem s strahom gledamo na oni zadnji trenutek, ko bo vsevedni Gospodar vsakemu plačal po njegovih delih. Kaj smo storili dobrega in kako smo to storili? Kje so naše pravice do nebeškega plačila? Na kaj naj se sklicujemo, da dobimo krono zveličanih? Na kaj, duša moja? Toda potolaži se: na neskončne zasluge Jezusa Kristusa, ki so moje, kolikorkrat imam to srečo, da ga pobožno prejmem v najsvetejšem zakramentu. Ime »najsvetejše« nam bodi v opomin, kako si mora prizadevati za svetost srca vsak, kdor ga hoče prejeti, da je treba skrbne priprave in hvaležne zahvale, kdor hoče pristopati k mizi Gospodovi.

5. Da, še to ime naj vam omenim, ki ga ima presv. zakrament, namreč »m i z a G o s p o d o v a«. Sklicuje se na ps. 22. 5, ki se glasi: »Mizo si napravil pred mojim obličjem njim nasproti, ki me nadlegujejo, in moj razveseljujoči kelih, kako veličasten je.« In sv. Pavel pravi: »Ne morete biti deležni mize Gospodove in mize hudobnega duha.« Kot mizo hudobnega duha imenuje sv. apostol malikovalsko daritev; kar se je namreč darovalo malikom, je bila daritev hudobnega duha. Tej mizi nasproti postavi mizo Gospodovo, krščansko daritev ali zauživanje presv. zakramenta. — In bogata gostija je za nas pripravljena pri mizi Gospodovi. Kristus sam je pogostovalec in jed obenem. To je ona kraljeva ženitnina, o kateri nam pripoveduje sv. evangelist Matevž, katero je pripravil kralj svojemu sinu in za katero je treba svatovskega oblačila milosti božje. Zato se pa bližajo mizi Gospodovi vsi, kateri hrepene po Jezusu, ki vedo ceniti neskončno vrednost sv. obhajila. Ne postavim vam za zgled kake stare ženice ali pobožne device, katerih vidite največ pri obhajilni mizi, ampak svetnega dostojanstvenika, katerega je dičila kraljeva krona. — L. 1248. je francoski kralj Ludovik IX. šel na vojsko v Palestino, da bi sveto deželo otel nevernih sovražnikov. Vse ladje so bile pripravljene in povelje je bilo dano, naj odrinejo. Tudi kraljeva ladja je bila preskrbljena z vsem potrebnim, toda nekaj je še manjkalo, in sicer to, kar je bilo v očeh

pobožnega kralja najpotrebnejše. Na ladji je bila napravljena kapela in v kapeli dragocen oltar in na oltarju tabernakelj iz čistega zlata. V slovesni procesiji preneso presveto Rešnje Telo na ladjo in potem šele odrinejo. In na kraljevi ladji se je darovala vsak dan sv. maša in pobožni kralj Ludovik je pristopal vsak dan k sv. obhajilu.

Ali naj vam navedem zgled iz novejših časov, iz sedanje svetovne vojske? Dne 29. januarja letošnjega leta je prinesel »Slovenec« od duhovnika, bivajočega blizu laškega bojišča, sledeče poročilo: Zvečer, krog 8. ure, je potrkal na duri moje pisarne vojak. »Kaj bi rad, sinko dragi?« — »Lepo prosim, obhajajte me.« — »Sedaj?« — »Da.« — »Se želite tudi spovedati?« — »Prosim ne, ker sem bil pred tednom pri spovedi.« — »Ali ne morete čakati jutra?« — »Ne morem, sem vojaški sel. Prihajam navadno ob tej uri, ali kmalu po polnoči že moram zopet oditi v bojno črto.« — »Pa menda niste tešč?« — »Tešč, nisem jedel, nisem pil in tudi kadil nisem.« — Kaditi se sme pred sv. obhajilom tudi v mirnem času in vojake smemo obhajati v času vojske tudi če niso tešč, a ta vojak je bil tešč, in to zvečer krog 8. ure. In šla sva v cerkev, kjer je še molilo nekaj vojakov. Opozoril sem jih na tega junaka — bil je Niževavstrijec, star kakih 35 let — in obhajal sem ga. Po cerkvi se je nekaj zganelo, kakor globoko spoštovanje do zgledega junaka za Boga in domovino.

Dne 12. februarja t. l. je bilo brati v »Slovincu« naslednje: Čudno, da imajo Italijani tako piko na naše cerkve. Ali hočejo vzeti zadnjo tolažbo našemu ljudstvu, ki se v skrbeh in bridkosti ter grozotah sedanje vojske tako rado zateka v naše cerkve ter zbira okrog tabernaklja in išče pomoči pri Jezusu. A če prav rušijo naše cerkve, a našega vernega srca, naše pobožnosti ter češčenja do Jezusa ne bodo razrušili — za to ni granat in ne šrapnelov. Neprijetno je sicer sedeti v spovednici po dve, tri ure v odkriti cerkvi brez oken, v mrazu in vlagi — a ginljivo je videti, kako verno ljudstvo pristopa v množicah k sv. obhajilu — ob delavnikih skoro vsi, ki morejo priti k sveti maši, in teh ni malo in število se še ni skrčilo, čeravno so sedanje razmere tako žalostne.

Ako povzamemo sedaj, predragi v Kristusu, vse skupaj, kar smo ravnokar slišali o presv. zakramentu, tedaj vidimo, da lahko imenujemo ta zakrament naš največji zaklad. Iz tega zaklada lahko obogatimo na duši, iz tega zaklada lahko zajemamo moči v vseh naših bridkosti in težavah. Zato, predragi kristjani, v teh hudih in težkih vojnih časih, ko smo tako potrebni tolažbe in pomoči, se obrnimo do Jezusa v presv. zakramentu. In nikar se ne bojmo. Dokler imamo v svoji sredi njega, ki se nam daje v hrano kot kruh močnih, bomo z njegovo pomočjo vse prenesli, tudi najhujše poizkušnje, saj nas on sam vabi rekoč: Pridite k meni vsi, ki ste trudni in obteženi, in jaz vas bom poživil. Amen.

Jak. Ogrizek.

Tiha nedelja.

Homilija lista.

Opravičeni so ... v Kristusu Jezusu, ki ga je Bog odločil v spravno daritev..., da je pokazal svojo pravičnost.

Rimlj. 3, 25.

Današnja nedelja se v cerkvenem jeziku imenuje »Dominica Passionis«, t. j. nedelja trpljenja, nedelja, s katero se začne skrivnostno ponavljanje Kristusovega trpljenja. Trpel je Kristus za grehe človeškega rodu sploh, ponavlja pa se skrivnostno njegovo trpljenje v katoliški Cerkvi v spravo za naše grehe. Obredi v katoliškem božičastju se posebno v postnem času, zlasti pa od današnje nedelje naprej sučejo le o Gospodovem trpljenju; s tem nam pa v spomin kličejo resnico, da je Gospod Jezus mogel le s svojo smrtjo zadostiti Bogu Očetu za hudobijo greha. Če pa je božja pravičnost zahtevala tako imenitno spravno daritev, po zgoraj omenjenih besedah sv. Pavla, potem ni težko spoznati velikost zadolženja, ki si ga z grehom človek nakoplje, pa obenem tudi ni težko razumeti, koliko dobrote nam je storil Gospod Jezus, ko se je za nas daroval na križu. Glejte, o tem-le pa govori sv. Pavel v listu, ki smo ga danes brali. Premislimo ga natančneje.

Že v dejanju apostolov beremo, koliko hudega so morali prvi kristjani v Jeruzalemu prestati od svojih nevernih sorojakov. Nekaj let po Gospodovem vnebohodu pa je začelo vreti med Judi zoper Rimljane, upori so bili na dnevnem redu. Ko so jih Rimljani zatrli s silo, ni manjkalo med Judi hujskačev, ki so vso krivdo zvrčali na kristjane, in da Rimljani niso poznali šale, nam je znano iz zgodovine. Ubože kristjane je tedaj rimska gosposka stiskala, rojaki so jih pa imeli za izdajalce naroda, ker se kristjani niso hoteli upirati postavni oblasti; zraven so jih sovražili in preganjali še zavoljo vere. To je bilo za te ubožce res huda poizkušnja v veri in komaj bi se jim kdo čudil, ako bi bili odpadli od vere, da bi se rešili vseh teh nadlog; da je bilo med njimi res nekaj omahljivcev, to nam spričuje list svelega Pavla do Hebrejcev, kakor so se judovski kristjani imenovali. Če pomislimo pri tem še to-le, da jih je v oči bodlo njihovo preprosto krščansko božičastje, v tempeljnu pa so videli službo božjo še v vsem sijaju, bomo lažje razumeli, da ni bilo kaj lahkega, pri vsem tem trdnim ostati v veri.

V istem času je bil sv. Pavel v Rimu v ječi, ne toliko zaprt, kakor pod stroгим nadzorstvom, pa tako da mu je bilo vendar moč občevati z verniki, ki so z vseh krajev sveta prihajali v Rim, tedanje središče vse moči. Od teh je Pavel izvedel, kaj se godi v Palestini, koliko imajo njegovi bratje trpeti

v Jeruzalemu, v kaki dušni nevarnosti so. Skrbeti ga je začelo, kaj bo iz tega, in ker sam ni mogel priti med nje, pisal jim je obširno pismo, v katerem jih spodbuja k stanovitnosti in utrjuje v veri, ko jim razlaga, kako daleč presega nova zaveza staro, že zato, ker začetniki stare zaveze so bili angeli, nove zaveze začetnik pa je Jezus Kristus, potem ker je v stari zavezi moglo ljudstvo z Bogom govoriti le po človeku Mozesu, v novi zavezi pa je naš srednik Jezus Kristus, Sin božji sam, pri svojem Očetu — dalje, ker je v stari zavezi le samo človek, veliki duhovnik, in še ta ne s svojo krvjo, ampak s krvjo juncev in kozlov, ne potolažil, ampak le ustavljal, odvrčal božjo jezo od človeškega rodu, med tem ko je veliki duhovnik nove zaveze, Jezus Kristus, enkrat za vselej zadostil s svojo krvjo za grehe sveta.

O tej zadnji prednosti nove zaveze nad staro, namreč da imamo za velikega duhovnika ne umrljivega človeka, ampak samega neumrljivega Sina božjega, govori odlomek, ki smo ga prebrali iz lista sv. Pavla do Hebrejcev.

V 3. Mozesovi knjigi beremo, da je judovski veliki duhovnik v dan sprave, t. j. 10. oktobra stopil v najsvetejše v šotoru, oziroma v tempeljnu: tukaj je Jehovi daroval najprvo kadila, potem pa je poškopril skrinjo zaveze s krvjo kozla v spravo za grehe.

Na ta obred v stari zavezi se ozira sv. Pavel, ko piše: »Bratje, Kristus je pristopil, kakor veliki duhovnik prihodnjih dobrot, skozi višji in veliko boljši šotor, ki ni z roko otvorjen; tudi ne s krvjo kozlov ali juncev, ampak je z lastno krvjo enkrat šel v najsvetejše in je našel večno odrešenje.«

To, kar je veliki duhovnik opravljal v šotoru, pozneje v templju v dan sprave, je bilo le predpoda: vse pravne daritve niso mogle človeka rešiti greha in ga spraviti z Bogom: pripravljale so človeka le na vero v prihodnjega Odrešenika, ki ga sv. Pavel imenuje »velikega duhovnika prihodnjih dobrot«: te prihodnje dobrote so odrešenje, posvečenje, odpuščanje grehov, sploh vse, kar nas čaka v nebesih.

Znano vam je, da je Bog zavezo storil s svojim ljudstvom in mu obljubil časnó srečo, če se bo držalo njegovih zapovedi. Vkljub vsem obljubam pa je to ljudstvo dostikrat pozabilo božje postave in ravnalo zoper nje; s tem pa si je napravilo tudi časnó srečo, blagoslov božji. V dan sprave je veliki duhovnik z daritvami dal Bogu zadoščanje za prestopke postave božje za se in za ljudstvo ter mu s tem zopet naklonil božji blagoslov v časnih rečeh: judovski veliki duhovnik je bil tedaj le v to postavljen, da bi ljudje po njem dobili časnó dobrote.

Mi kristjani pa imamo drugega velikega duhovnika, Jezusa Kristusa: velikega duhovnika prihodnjih dobrot, naša dolžnost je tedaj, hrepeneti ne samo po časnih rečeh, skrbeti ne samo za časno, po zgledu Judov, ampak si

moramo prizadevati tudi za prihodnje dobrote, opravičenje, posvečenje, zveličanje svoje duše; drugače nehamo biti kristjani.

Ta veliki duhovnik, Jezus Kristus, je šel v najsvetejše, t. j. v nebesa, katerih predpoda je bilo najsvetejše v šotoru, skozi višji in veliko boljši šotor, namreč skozi svoje telo, t. j. s tem, da je svoje telo dal križati, kakor pravi sv. Krizostom: saj beremo pri sv. Pavlu v listu do Filipljanov: »da se je ponižal do smrti na križu, zato ga je Bog povelical in mu dal ime, ki je čez vsa imena«. S križem si je zaslužil tudi kot človek, da sedaj sedi na desnici svojega Očeta.

Mi pa, kristjani, se tolikokrat branimo križa, ko vendar vemo, da, kdor hoče za Jezusom priti, naj vzame svoj križ in naj hodi za njim.

Kakor je bilo svetišče, v katero je veliki duhovnik Kristus šel, veliko imenitnejše kakor svetišče, šotor stare zaveze, predpoda nebes, tako je tudi daritev Kristusova in njena moč veliko večja kakor daritve stare zaveze. Zato piše dalje sv. Pavel: »Tudi nes krvjo kozlov ali juncev, ampak z lastno krvjo je enkrat šel v najsvetejše in našel večno odrešenje.«

V stari zavezi je veliki duhovnik moral z živinsko krvjo ponavljati vsako leto spravno daritev, ki je človeka le samo na zunanje očiščevala, t. j. zadostila Bogu le za prestopke zunanje postave, ni pa očistila tudi njegovega srca v posvečujoči milosti božji; — Kristus pa je s svojo lastno krvjo sebi (kot človeku) zaslužil sedež pri Bogu Očetu, nam pa odrešenje, ki ima za vselej moč in veljavnost, ker je vsled božanstva Jezusovega neskončne vrednosti. Ko namreč sv. Pavel pravi: z lastno krvjo je enkrat šel v svetišče, naznanja s tem velik razloček med velikim duhovnikom stare in nove zaveze in pa med vrednostjo obojne daritve: veliki duhovnik stare zaveze je bil človek, nove zaveze pa je sam Sin božji; daritev stare zaveze je bila časna, brez posvečevalne moči, daritev nove zaveze pa je večna, in nam deli posvečujočo božjo milost, ki je podlaga večne sreče. — Glejte, kako daleč presega nova zaveza s svojim velikim duhovnikom Jezusom staro in njenega velikega duhovnika človeka.

Pa to še ni vse. Kar je sv. Pavel ravnokar izgovoril, namreč da je Kristus s svojo enkrat opravljeno daritvijo nam pridobil večno odrešenje, to v naslednjih stavkih dokazuje, ko mnogim daritvam in očiščevanjem stare zaveze primerja eno Kristusovo daritev in njeno veliko večjo moč.

V dan sprave je veliki duhovnik razen vola v spravo za svoje grehe in kozla za grehe ljudstva zaklal po zapovedi Mozesove postave (IV. Moz. 19) tudi rdečo telico, jo celo sežgal in pepel zmešal z vodo, ki je potem tekom leta služila v očišče-

vanje, s to vodo se je moral dati poškopiti človek, če se je n. pr. dotaknil mrtvega, da je bil zopet čist po postavi.

Na to trojno, namreč na spravno daritev vola, kozla in pepel sežgane telice se ozira sv. Pavel, ko pravi: »Zakaj, če kri kozlov in juncev in potreseni pepel telice ognjušene posveti v telesno očiščenje, koliko bolj bo kri Kristusova, ki je po Sv. Duhu sebe brez madeža Bogu dal, našo vest očistila od mrtvih del, da bomo služili živemu Bogu.« Sv. Pavel hoče reči: Če je že kri kozlov in juncev, ki jo je veliki duhovnik na spravni dan daroval kot spravno daritev za se in za svoje ljudstvo, in je pepel sežgane telice opravičil in očistil ognjušene, četudi le po zunanjem, pred postavo, toliko bolj nas bo kri u č l o v e - č e n e g a S i n u b o ž j e g a znotraj očistila greha in nam dala dušno življenje, da bomo mogli potem stopiti pred živega Boga in mu v duhu in resnici služiti z živimi dobrimi deli.

Iz tega stavka sv. Pavla se razen že omenjenega učimo, kako v e l i k a je bila l j u b e z e n b o ž j a do človeškega rodu, ki mu je dala t a k e g a odrešenika: v stari zavezi je veliki duhovnik daroval t u j e življenje, t u j o kri, živali, v novi zavezi pa ne daruje samo človek, ampak sam Sin božji, ne tujega življenja, ne tuje krvi, ampak s a m e g a s e b e po Sv. Duhu; gnan od Sv. Duha, ki je duh ljubezni, je Kristus daroval samega sebe, b r e z m a d e ž a, saj je bil Bog, tedaj gotovo brez madeža, in le, ker je bil brez madeža, je mogla njegova daritev Bogu dopasti in potolažiti njegovo jezo. Živali namreč so bile omadeževane z božjim prekletstvom po Adamovem grehu, in že zaraditega niso bile pripravne, da bi to prekletstvo mogle odstraniti in Boga potolažiti.

V človeški naravi je utemeljeno to, da sklepamo zveze, zaveze, pogodbe z nekako slovesnostjo, ki naj bi bila znamenje naše resnične volje, da bomo spolnovali to, k čemur smo se zavezali. Na verskem polju, v verskih zadevah že v stari zavezi je bila d a r i t e v to slovesno znamenje. Zavezo med Bogom in izraelskim ljudstvom je Mozes na božje povelje praznoval s slovesnimi daritvami. Ta zaveza pa je bila le slaba predpoda zaveze Boga z odrešenim človekom. Po odrešenju je človek postal otrok božji, dedič nebes; po odrešenju se je Bog zavezal, da hoče biti človeku oče, ako se bo človek prizadeval spolnovati njegove očetovske zapovedi. In glejte, kakor je bil Mozes, ko je na gori Sinaj sprejel postavo za svoje ljudstvo, p o s r e - d o v a l e c med Bogom in njim, tako je bil Kristus posredovalec med Bogom Očetom in nami, njegovimi sinovi. Od vekomaj se je on ponudil, da hoče rešiti človeški rod in mu zopet nakloniti očetovsko božjo ljubezen, ki jo je Adam užival pred grehom in jo je z grehom zapravil. In res, prišel je na svet, da nas je učil voljo svojega Očeta. In ko se je človeški rod po svojih zastopnikih, apostolih, zavezal, da hoče Boga imeti za svojega Očeta, da hoče spolnovati njegove očetovske zapovedi, tedaj je Kri-

stus s slovesno daritvijo samega sebe na križu praznoval to novo, ali ponovljeno zavezo. Zato ga imenuje sv. Pavel »srednika, posredovalca nove zaveze«.

Po Jezusu, posredovalcu nove zaveze, smo postali otroci božji, dediči nebes: njegova odrešilna smrt nas je rešila »pregreh, ki so bile pod poprejšnjo zavezo«, t. j. izvirnega greha in vseh drugih, ki iz njega izvirajo: obenem nam je pa Kristusova smrt zagotovila večno dediščino, ker smo bili po njej poklicani v otroke božje, tedaj tudi dediče: otroci namreč so dediči po svojem očetu, mi smo otroci božji, tedaj njegovi dediči. To hoče reči sv. Pavel z besedami: »Zato je (Kristus) srednik nove zaveze, da po smrti, ki se je zgodila v odrešenje tistih pregreh, ki so bile pod poprejšnjo zavezo, prejmejo, ki so poklicani, obljubo večne dediščine v Kristusu Jezusu, Gospodu našem.«

Kaj se pa mi sedaj iz vsega tega učimo? To-le, kar sem že omenil, namreč: Kristus je po besedah sv. Pavla veliki duhovnik prihodnjih dobrot, t. j. delilec zveličanja; mi pa smo kristjani, dediči nebes, poklicani k zveličanju; ne skrbimo tedaj predvsem za časno, in le mimogrede za večno, ampak ravnajmo narobe. Potem: Kristus je šel z lastno krvjo v svetišče, t. j. s trpljenjem in daritvijo samega sebe si je zaslužil sedež na desnici Očeta. Ako je Kristus, začetnik našega zveličanja, šel po poti križa v svoje veličastvo, tudi mi ne iščimo druge poti v nebesa, kakor poti trpljenja.

Kristus je moral umreti na križu, Sin božji se je moral dati umoriti, da nas je greha rešil: Spoznajmo iz tega hudobijo greha. Bodimo pri tem Jezusu hvaležni za to neskončno ljubezen in pokažimo mu svojo hvaležnost s tem, da se bomo zanaprej, kar se bo dalo, greha varovali. Dobra veličastva spoved pa bodi začetek našega poplavljanja. Amen.

P. Jeronim Knoblehar.

Veliki petek.

1. Trije križi na gori Kalvariji.

In z njim križajo dva razbojnika, enega na njegovi desnici, enega pa na levici. Mark. 15, 27.

Tesno in hudo je pri srcu kristjanu, če se ozre na goro Golgato in premišljuje ono strašno hudobijo, ki so jo ljudje storili tam pred devetnajst stoletji. Pač je zemlja že večkrat pila nedolžno kri od časa, ko je Kajn ubil svojega brata, pač je solnce

v teku stoletij moralo gledati že nešteto hudodelstev; ali da bi bil človek v stanu tako globoko pasti in napraviti tako pretresljivo grozodejstvo, čegar spomin obhajamo danes na veliki petek, nam je povedala šele Golgota. Naj vam li z imenom povem ta velik greh, to strašno hudobijo? Ljudje so v grozni zaslepljenosti svojega Boga pribili na križ in pokazali s tem, da more človek, ki bi bil lahko angel po svoji krotkosti, postati tudi satan po svoji hudobiji. In prav zato, ker je bilo to nečloveško, se je zgrozila nad tem cela narava; zemlja se je tresla in skale so pokale. Grobi so se odpirali in med tem, ko je umiralo življenje, so oživiljali mrtvi. Mrtvo kamenje je pokalo, ker se je okamenelo človeško srce; zemlja se je tresla, ker je morala nositi morilce božje. Da, celo solnce, ki je že večkrat gledalo, kako je tekla človeška kri v potokih, ni moglo gledati tega zločina, marveč je otemnelo in zažgnilo svoj obraz v črno temo. — Jezus je umiral na križu, ki so ga nanj pribile človeške roke; Jezus je umiral, on, ki je prišel iskat in zveličat, kar je bilo izgubljenega. Ah, predraži, kdo ne bi žaloval ob taki smrti?

Toda če gremo danes na goro Kalvarijo, bomo tam lahko gledali različne smrti, nam v tolažbo, a tudi v strah. Saj stoje vendar v okrvavljenih tleh golgatskih trije križi, in na enem umira božji Sin, na drugem spokornik, na tretjem grešnik. In prav te križe si hočemo danes ogledati: 1. križ, kako na njem umira nedolžnost, 2. križ s skesanim spokornikom, 3. križ s trdovratnim grešnikom.

1. Glejmo na prvi križ, kako umira na njem nedolžnost!

Bilo je na petek, ko so Jezusa, najčistejšo nedolžnost, pribili na križ; to je velika skrivnost; zakaj ravno ta dan, ko je Eva segla po sadu prepovedanega drevesa in s tem zaslužila smrt, ravno ta dan je tudi Jezus stegnil svoje roke na deblu sv. križa in nam zadobil zopet življenje. Ravno ta dan, ko je satan zmačgal v raju, je bil tudi satan premačan na Kalvariji. In križ sam je stal po stari pripovedki na onem mestu, kjer je bil pokopan Adam, nasproti one gore, kjer je nekdaž Abraham hotel darovati svojega sina Izaka, predpodobo današnji dan umrlega Jezusa.

In tako visi umirajoča nedolžnost na križu. Kako grozno! Sin božji, pa na sramotnem križu! In kakšen je ta Sin božji? Je-li podoben prejšnjemu ljubeznivemu sinu Device Marije? Roke in noge pederite in pribite in sveta kri se obliva ob križu in moči neobčutna tla. One roke, ki so delile ljudem same dobrote in bile pripravljene vedno za pomoč —, one noge, ki so prehodile hribe in doline in iskale izgubljenih ovac; one noge, ki jim ni bila nobena pot predolga in pretežavna, da bi le grešnika pripeljal na pravo pot, — te roke in noge so zdaj pederite

z žebli. Njegovo srce, ki je bilo le za ljudi, iz katerega se je izvilo toliko vzdihljajev nad človeško slepoto, je zdaj prebodeno s sulico. Oni obraz, pred katerim so zakrivali angeli svoje obličje, je zdaj mrtvaško blede, razbit od surovih udarcev, in — strmi nad človeško hudobijo — opljuvan! In njegova glava, njegova zares kraljeva glava, ki bi se ji spodobila najdražja krona, to glavo ovija danes trnjeva krona. Jezus, sama nedolžnost, mora v tej strašni podobi viseti na križu in umirati, in to med dvema razbojnikoma, kot bi bil on sam največji razbojnik.

Čemu pa je Jezus hotel umreti tako grozne smrti? O, povej nam, Križani, sam, čemu si se pustil pribiti na trdi les, da zdaj visiš med nebom in zemljo? »Ah,« odgovarjaš, »vse to se je zgodilo iz neskončne ljubezni do ljudi. Samo da bi pridobil zase njih okamenela srca, sem nastopil to pot. — Grešnik, grešnica, samo poglej me in glej, če je kdo na svetu iz ljubezni do tebe storil več, nego jaz, tvoj Odrešenik! Glej, iz ljubezni do tebe sem zapustil nebesa, bil rojen v mrzlem hlevcu, jokal v trdih jaslih; živel v revščini, preživel 33 let v solzni dolini. Štej ure, šteje solze, šteje udarce, šteje trne, šteje žeblje, glej križ, vse to ti pravi: »Človek, vse to je storil zate Sin božji!« Kaj je storil tvoj greh? In ti še grešiš vpričo mojega križa?»

Sklenimo torej, predragi, pod prvim križem, vedoma in prostovoljno nobenega greha ne storiti. Obrnimo se k umirajočemu Zveličarju in govorimo s premislekom: »Rajši umreti, kakor grešiti.« Storimo to z zaupanjem, zakaj skesanega in potrtega srca Bog ne zavrže, in kjer je kesanje, tam je tudi odpuščanje.

2. To nam potrjuje drugi križ s skesanim razbojnikom.

Če se obrnemo na desno, vidimo drugi križ in na njem razbojnika, skesanega Dizma, poprej roparja in morilca. A ne njegovi grehi, marveč njegova pokora je občudovanja vredna in mora ganiti vsako srce. Kako čudovita je bila pač njegova vera! — On sam si upa sredi razjarjene množice križanega in zaničevanega Zveličarja priznati očitno kot svojega Boga in kralja.

Cela truma sovražnikov stoji pod križem. Tu se mu posmehujejo Judje: »Če si Sin božji, stopi s križa.« Iz tisoč ran teče Jezusova kri, na pol živ še visi na križu, da ni bil podoben vsemogočnemu Sinu božjemu, marveč zadnjemu človeku na svetu, in vendar si upa desni razbojnik sredi vpitja in hrupa reči: »Gospod, spomni se me, ko boš v svojem kraljestvu!« In kaj je vse s tem povedal! Nič manj, nego da so Judje storili vnebovpijočo krivico, da je Poncij Pilat sodil krivično, da mora Jeruzalem zadeti strašna kazen božja. Če pomislimo dalje: Peter je zatajil Jezusa pred navadno deklo, desni razbojnik ga na križu spozna za Boga; učenci so izgubili vero, zbežali so, on pa pravi: »Gospod, spomni se me, ko boš v svojem kralje-

stvu!«, moramo reči, da je bila vera desnega razbojnika močnejša nego vera apostolov.

Prav zato se obrne Kristus k njemu rekoč: »Resnično ti povem, še danes boš z menoj v raj.« Tako ljubeznivo je ravnal Jezus z v resnici skesanim grešnikom. In tako odpušča on vedno, kjer najde pravo pokoro.

Kaka tolažba zate, o grešnik, za tvojo nemirno vest. Strah mora pretresti vse tvoje kosti, če se zmisliš na večnost, če se spomniš števila grehov; da, človek bi skoraj obupal. Ali misel: »On, ki je odpustil desnemu razbojniku, bo odpustil tudi meni,« te mora navdati z novim upanjem. — Toda nekaj je: Ne odlašaj pokore na smrtno postelj, v tem ne posnemaj desnega razbojnika, zakaj njegovo spreobrnjenje je po besedah sv. Avgušтина bolj čudež nego zgled. Jeli pa tebi zagotovljen tak čudež? Glej, dva sta visela ob strani Jezusovi, a zveličan je bil en sam. Dva sta trpela, a rešen je bil en sam. Ne odlašaj tedaj pokore na zadnjo uro, da te ne zadene nesreča levega razbojnika. Da, glej na tretji križ in glej, kako umira trdovratni grešnik!

3. Tudi levi razbojnik visi na križu radi svojih hudobij. A on ni ma kesa nja, ne sočutja z Jezusom, pač pa ga preklinja rekoč: »Če si ti Kristus, stopi s križa. Sam sebi pomagaj in nama.« Kdo se ne zgraža nad to hudobijo? »Če si Sin božji...« Glej pravega Juda! Ne prosi odpuščenja grehov, ne prosi za srečno zadnjo uro, ne za srečno večnost, on želi, da bi ga kdo rešil s križa, rešil bolečin, dal mu časno srečo. In ko je ta zaslepljenec mislil le na časno, je pozabil na večnost.

Če gledamo tega trdovratnega grešnika, nas mora spreleteti groza. Nič več ga ni ganilo; ne njegova kazen, ne dober zgled, ne ljubeznivo prigovarjanje desnega razbojnika, ne strašni čudeži, ki so se godili ob Jezusovi smrti, da, ganila ga ni tudi molitev Jezusova za sovražnike. Pogubil se je, četudi je visel ob strani Jezusovi, pogubil se je, četudi je umrl v senci najsvetejšega mrliča. Zapustil je Boga in Bog je zapustil njega. Bilo je prepozno.

Ta strašni konec premišljuj, zlasti ti, ki živiš lahkomišljeno tjavendan in meniš, da pelje vsaka pot v nebesa, ki meniš, da so božje in cerkvene zapovedi samo za nekatere in praviš, da je za molitev, pokoro še čas. — Ali veš, kako je s človekom, ki leta in leta ni maral za Boga, pa pride na smrtno postelj? Dosedaj je znal preslepiti svojo vest, a tu se oglasi drugače. Pred njim so leta zapravljeni mladosti, razuzdanosti moške dobe, zapeljevanja nedolžnosti, prelomljenja zakonske zvestobe, nevredna sveta obhajila, vsi grehi. Ko leži vrhu tega sam zapuščen, bolan, mar meniš, da bo imel v tem stanu kako kesanje, trdni sklep, kar bi ga spravilo z Bogom? — Ob strani Jezusovi se je pogubil levi razbojnik, ob strani duhovnikovi se pogubi trdovratni grešnik.

Toda obrnimo se proč od tega križa! S svetim strahom pogledjmo nazaj na desno stran. Vprimo oči v skesanega razbojnika in to naj napolni naše srce z novim zaupanjem v božje usmiljenje. Ponavljajmo ž njim ponižno prošnjo: »Gospod, spomni se tudi mene!« In kakor ni bila prošnja desnega razbojnika zastoj, tako tudi naše zaupanje ne bo osramočeno in ko bo tudi nas pribila bolezen na križ smrtne postelje, ko bomo le še v srcu zdihovali »Jezus«, gotovo nam bo prišel sam nasproti s tolažilnimi besedami: »Še danes boš z menoj v raj.« Amen.

A. L.

2. Veliki petek v vojnem času.

Veliki petek v vojnem času! Veliki petek — dan trpljenja Sina božjega, vojska — čas gorja človeštva! V trpljenju Srcu Jezusovemu sorodna srca prihajajo na letošnji veliki petek z večjo iskrenostjo na Kalvarijo, h križu, in umevajo letos bolj ko kdaj trpljenje Gospodovo. Trpljenje ume le oni, ki je na sebi čutil njegovo gorje, in zato danes, v času gorja, bolj razumemo oni klic trepetajoče duše: »Oče, če je mogoče, naj gre ta kelih od mene«; danes nam gre bolj do srca oni izliv neizmerne trpljenja: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil!«

Če pa v vojski bolj čutimo bol trpečega Zveličarja, naj bi tudi bolj umevali pomen njegovega in tudi svojega trpljenja. Čemu je Sin božji toliko trpel in čemu toliko gorja na zemlji?

Preden je Gospod nastopil pot trpljenja, je molil v templju na cvetno nedeljo: »Oče, poveljaj svoje ime — po mojem trpljenju!« Sin božji je torej želel trpeti, da bi s trpljenjem poveljčal božje ime. In na veliki petek je vzel na svoje razboljene rame križ in nam zaklical: »Kdor hoče biti moj učenec, naj vzame svoj križ na svoje rame in naj hodi za menoj!« Zakaj moramo pač s križem na rami za Kristusom? Zato, da je On poveljčan v svojih učencih, kakor je molil pri zadnji večerji (Jan. 17, 10).

Jezus je torej trpel, da poveljča ime svojega Očeta; in v našem trpljenju bodi poveljčano Jezusovo ime.

Ob rojstvu Gospodovem so peli angeli na betlehemskih planjavah: »Slava Bogu na višavah...« in oznanjevali, da je prišel Sin božji na svet, razširjat slavo božjo — poveljčevat božje ime. In s čim je pač Gospod najbolj poveljčeval ime svojega nebeškega Očeta? S trpljenjem. On ni zlagal psalmov, kot kralj David na čast nebeškemu Očetu, on ni zidal krasnega templja, kot kralj Salomon, da bi se v njem poveljčevalo božje ime, on ni hotel kot imeniten kralj, ampak kot mož bolečin razširjati slavo božjo.

Ko je Zveličar hotel nastopiti pot trpljenja, je govoril dvajsterim: »Glejte, gremo gori v Jeruzalem in dopolnilo se bo

vse, kar je pisano po prerokih o Sinu človekovem. Izdan bo namreč nevernikom in zasramovan bo, bičan in zapljuvan; in potem ga bodo bičali, ga bodo umorili in tretji dan bo vstal.« In sv. pismo pravi, da apostoli niso tega umeli, da jim je bila beseda prikrita in niso umeli, kar je bilo rečeno. Umeli so pač Gospodove besede, toda tega niso mogli umeti, čemu naj Sin božji trpi; trpljenja Gospodovega takrat niso mogli umeti. Pri zadnji večerji pa jim je Jezus razodel skrivnost svojega trpljenja, ko je dvignil svoje oči proti nebu in molil: »Oče, ura je prišla, poveličaj svojega Sina, da tvoj Sin tebe poveliča... Jaz sem te poveličal na zemlji...!« Tisti večer torej, pred svojim trpljenjem, je Gospod apostolom razjasnil nekoliko pomen svojega trpljenja: da z njim poveliča svojega nebeškega Očeta.

Sicer je bilo celo življenje Gospodovo darovano in posvečeno v slavo Bogu na višavah, vendar je njegovo trpljenje najbolj poveličalo ime božje. S svojim trpljenjem je potolažil pravično jezo božjo, s trpljenjem je zadostil božji pravici in razžaljenemu božjemu veličastvu, s trpljenjem je rešil človeštvo sužnosti hudobnega duha in ga spravil na pot pravega božjega češčenja. Nikoli se ni božje ime tako poveličalo, kakor na oni velik petek. Takrat, ko je Sin božji, oblit s krvavim potom, strl in potr klečal na Oljski gori in molil: »Moj Oče! Ako je mogoče, vzemi ta kelih od mene; vendar zgodi naj se ne moja, ampak tvoja volja,« takrat je izkazoval Bogu največjo čast. Takrat je bil nebeški Kralj najbolj poveličan, ko mu je njegov edinorojeni Sin daroval udarce bičev, bolečine trnjeve krone in zasramovanje na Pilatovem dvorišču. Takrat, ko je Gospod, pokoren volji svojega Očeta, nesel po jeruzalemskih ulicah težki križ, in ko mu je na njem v morju bolečin daroval svoje življenje, je izmolil ono molitev: »Posvečeno bodi tvoje ime!...«

Res, Gospod je trpel, da bi nas odrešil, toda s tem, ko nas je odrešil, je poveličal le božje ime, ko je popravil razžaljenje božjega veličastva. S svojim trpljenjem je pa obenem storil nas sposobne, da poveličujemo božje ime. Dokler Kristus ni trpel, človeštvo ni moglo dostojno častiti Boga. Kaj so bile pač vse daritve na gori Sion, v templju, kaj so bili tisoči zaklanih in darovanih živali v starem zakonu proti eni sami daritvi nove zaveze? Malo več kot prazen nič! Kristusovo trpljenje šele nam je prineslo ono sveto daritev naših oltarjev, kjer se s tem, da se obhaja spomin trpljenja Gospodovega, izkazuje Bogu najvišja čast. »Po njem, z njim in v njem je tebi, Bogu, Očetu vsemočnemu, v edinosti Svetega Duha vsa čast in slava,« moli mašnik pri sveti maši po povzdigovanju.

Jezus je torej šel v trpljenje, vzel je križ na svoje rame in daroval svoje življenje, da poveliča s tem ime svojega Očeta, zaklical je pa tudi nam: »Kdor hoče biti moj učenec, naj vzame svoj križ na svoje rame in naj hodi za menoj!« Hoja za Kristusom je pogosto pot trpljenja. Čemu vendar to? Pri zadnji večerji, ko

je Gospod molil za apostole in svoje učence, je rekel, da je on poveličan v njih. Gospod je poveličan v svojih učencih. In mi smo njegovi učenci. V nas mora biti poveličan Jezus. Toda kdaj je Zveličar v nas najbolj poveličan? Takrat, ko mu postanemo najbolj podobni. In kdaj mu postanemo najbolj podobni? Takrat, ko vzamemo svoj križ na rame in hodimo za Kristusom — takrat, ko v duhu Kristusovem prenašamo gorje in trpljenje. Kadar torej trpimo z Jezusom, smo njemu najbolj podobni, je njegovo ime v nas najbolj poveličano.

In danes na veliki petek v vojski — gledam v duhu tisoče in tisoče naših mož in mladeničev — krščanskih mož in mladeničev, ki hodijo v dneh gorja in trpljenja vojske za Kristusom — s križem na rami. Na dolgih marših, obloženi z orožjem in prtljago, mokri od dežja in znoja, umazani od cestnega blata, utrujeni in upehani se s težavo pogosto pomikajo proti svoji Kalvariji — proti bojišču. Njihova usta morda molče, toda njihova srca tem iskrenejše molijo v trpljenju: »Oče, če je mogoče, ohrani me otrokom, ženi, staršem, toda tvoja volja naj se zgodi; po rokah preblažene Device Marije darujem svoje trpljenje tebi, moj Jezus, — Jezus, tebi živim, tebi umrjem, tvoj sem živ in mrtev!«

Neki avstrijski vojaški duhovnik piše 10. decembra: »Včeraj sem šel zopet skozi postojanke. Težko je človeku pri srcu, ako sliši vojake govoriti in tožiti: »Lačni smo in tako nam je raz.« Vedno na svežem zraku in pogostno naporno delo, posebno ponoči, budi lakoto. Svoje vojake tolažim pogosto s preprostimi besedami: Jezus vse vidi, kar trpimo in delamo, kar pogrešamo in kar nam manjka podnevu in ponoči. Jezus vse šteje in Jezus vse plača. In ko jim te besede govorim, tečejo pogosto — solze!« Ali niso ti, ki posnemajo Jezusa v trpljenju, ki gorje potrpežljivo prenašajo zaradi Jezusa in v duhu Jezusovem — ali niso ti tisoči in tisoči podobni — ne sicer enaki — ampak podobni Jezusu? In ali ni Jezus sedaj v njih najbolj poveličan, ko ga posnemajo v trpljenju?

Na veliki petek v vojski, ko gledamo in premišljujemo, kako umira na Kalvariji sam Sin božji, se ozrimo tudi na Kalvarijo krščanskih mož in mladeničev — na bojišče, kjer umirajo za domovino. »Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo,« kličejo tisoči v mukah z umirajočim Zveličarjem. Njih pogled se upira na podobo križanega in išče tolažbe in tam jo tudi najde. S križem rožnega venca v roki, z imenom Jezusovim na ustih umirajo krščanski vojaki — junaki v trpljenju! Ali ne poveljujejo posebno ti Jezusovega imena, ki pričajo, kakšne junake v trpljenju in smrti rodi Jezusovo ime?

Pa tudi doma je našla vojska mnogo posnemovalcev Kristusa v trpljenju; tudi doma so mnogi zadeli na rame križe, ki jih je rodila vojska in jih nosijo za Kristusom in v duhu njegovem. Koliko ženâ si je naložilo vse križe, kar so jih prej nosile skupaj

z možem, in še več, in jih nosijo sedaj same junaško, v duhu potrpežljivosti. Ta ali ona časih vzdihne in potoži, toda njen vzdih velja le Križanemu, njena tožba je le goreča prošnja za pomoč in potrpežljivost v trpljenju. Tudi v teh je poveličan Gospod, ker ga posnemajo v trpljenju.

V našem trpljenju v vojski je torej poveličano Jezusovo ime, če ga prenašamo v duhu Gospodovem.

Žalibog je vojska rodila, oziroma pokazala tudi mnogo Simonov iz Cirene, ki se branijo križa, ki nočejo pomagati Jezusu nesti križa, ki nočejo v vdanem trpljenju poveličevati Jezusovega imena.

Veliki petek v vojski je našel tudi mnogo kristjanov, ki so precej podobni celo levemu razbojniku, ki je v svojem trpljenju preklinjal Gospoda. Ali ne slišimo celo strašnih bogokletnih besedi: »Ko bi bil Bog pravičen, bi ne pustil kaj takega; ko bi bil Bog dober, bi ne pustil tega gorja!« Ali niso te besede ponavljanje onih bogokletnih besedi, ki jih je govoril levi razbojnik: »Če si ti Sin božji, pomagaj sebi in nama!« Toda desni razbojnik mu je odgovoril: »Ali se ne bojiš Boga? Midva po pravici trpiva.« Tako tudi danes — veliki petek v vojski kliče vsem takim: »Ali se ne bojite Boga? Midva po pravici trpiva!« S tem namreč, če kdo govori take bogokletne besede, kaže, da je zaslužil kazen, ker je tako hudoben v srcu, da celo Boga preklinja! Da, Bog je pravičen, če take kaznuje, ki tako govore! In da je Bog pravičen, nam priča veliki petek. Bog ni prizanesel niti lastnemu Sinu, pustil ga je pribiti na križ, da zadosti za naše grehe — da zadosti božji pravičnosti. Če je pa Sin božji moral toliko trpeti radi naših grehov, pa naj bi mi sami nič ne trpeli radi svojih?

Veliki petek je pa tudi glasen klic o neskončni božji dobroti. Kdo bi mogel pozabiti, da je Bog sama dobrota, ki je le enkrat pogledal na križ? Kdo bi mogel le trenutek dvomiti nad božjo ljubeznijo in dobroto, ki je le enkrat videl podobo križanega, ki je le enkrat slišal o njegovem trpljenju? »Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinega Sina pribiti za nas na križ!« Nihče nima večje ljubezni do bližnjega, kot oni, ki dá zanj svoje življenje. Nihče nima do nas večje ljubezni, kot Sin božji, ki je dal svoje življenje v grozilih bolečinah za nas na Kalvariji. Da, veliki petek je priča, da je Bog dobrota sama tudi — v vojski!

Če je pa Sin božji iz ljubezni do nas toliko trpel in umrl — ali bi ne mogli tudi mi iz ljubezni do njega potrpežljivo prenašati gorje, ki nam ga je prinesla vojska? Če je Sin božji iz ljubezni do nas prenašal udarce in nosil trnjevo krono; če je Sin božji iz ljubezni do nas vzel na svoje rame križ in ga nesel na Kalvarijo, ali ne bomo potem mi iz ljubezni do njega vzeli na rame vseh križev, ki jih je rodila vojska in jih nosili za Kristusom v potrpežljivosti? Če bomo to storili, bomo pokazali, da smo vredni učenci Gospodovi, ki v trpljenju poveličujejo Jezusovo ime. Amen.

Velikonočna nedelja.

1. Verska resnica o vstajenju mrtvih.

Vstal je: ni ga tukaj. Mark. 16, 6.

Prvi kristjani so se na veliko noč pozdravljali med seboj rekoč: »Kristus je vstal,« ter odgovarjali: »On je zares vstal.« To resnico verujemo tudi mi. Zato molimo v apostolski veri: »Tretji dan od mrtvih vstal,« namreč velikonočno nedeljo zjutraj pred solničnim vzhodom.

Mi katoliški kristjani pa na podlagi te resnice verujemo še drugo, iz te naravnost izvirajočo resnico, da bomo od mrtvih vstali sodnji dan tudi mi vsi in vsi ljudje, kakor uči sv. Avguštin: »Vstalo bo meso vseh, kateri so že rojeni in bodo še rojeni, kateri so umrli in bodo še umrli.« Zato molimo dalje v apostolski veri: »Verujem v vstajenje mesa.« Obeh teh verskih resnic nas spominjajo velikonočni prazniki.

Kolikor bolj pa je ljudi morila zadnjih par let svetovna vojska, toliko bolj mi stopa v teh praznikih pred oči druga izmed teh verskih resnic, namreč resnica v vstajenje vesoljnega človeštva.

Polagoma bo namreč vsa zemlja posejana s samimi mrličji, vsa zemlja bo kakor eno nepregledno mrtvaško polje, ne samo tiste dežele, kjer je smrt tako silovito in gosto kosila ob svetovni vojski. Na tem ogromnem pokopališču vesoljne zemlje bo trohnelo nazadnje na milijarde in milijarde človeških čepinj in kosti. Na te mrtvaške poljane, pogorja in morja bo poslal Bog svoje angele s poveljem, naj zatrobijo k vesoljnemu vstajenju: »Vstanite mrtvi!« In glas trobent bo prodril v grobove in čepinje in kosti, prah iz njih se bo zgani, kosti se bodo sklenile, z mesom, kitami in s kožo se prevlekle ter človeško podobo vzele nase. In tedaj se bo zgodilo nekaj veličastnega: Božji Sodnik bo odprl vrata nebes, vic in pekla in prišli bodo duhovi iz teh krajev in vsak se bo združil s svojim telesom. Telesa se bodo zvrnala, stopila na noge; neizmerna armada bo to pred božjim sodnim stolom.

Kristjani! Resnica o vstajenju mrtvih je gotova, pa je tudi tolažljiva. Zato si jo oglejmo danes iz teh dveh ozirov nekoliko od bliže.

V grozni francoski prekuciji proti koncu 18. stoletja za časa krvoločnega samodržca Robespiera je bil vsak obglavljen, če je bil le na sumu, da ima še kaj vere. Tedaj so na pokopališču napravili napise: »Smrt — večno spanje.« S tem so hoteli javno učiti, da ni vstajenja mrtvih.

I. Toda ta resnica je neovržno utrjena v naravi, v naši pameti in v sv. pismu.

1. Poglejmo najprej okoli sebe, v zunanjo naravo. Ti vseješ seme in seme strohni. Iz strohnelega, odmrlega, ne uničenega, ampak le izpremenjenega semena priraste nova bilka, nova rastlina in nov sad. Ali ni to vstajenje?

Gosenica se je zabubila in buba je kakor mrtva, ne je, ne pije, se ne giblje. Naenkrat pa jo solnce oživi, v njej se nekaj zgane, zunanja skorjica se predere in vunkaj ne pride več grda gosenica, ampak prileti pisan metulj, ki leta od cvetke do cvetke na božjem solncu. Ali ni to podoba vstajenja! Zato napravljajo tupatam na grobne spomenike metulje.

Sicer pa vsa narava kaže na prihodnje vstajenje. Ali ni pozimi vse kakor mrtvo, počiva pod snegom in ledom, spomladi pa vstane k novemu življenju? In človekovo spanje ponoči, ko večina naših dušnih in telesnih moči počiva, ali ni tudi podoba smrti, in ko se zjutraj nanovo poživljeni zbudimo, ali ni to podoba vstajenja, podoba tistega zornega dneva k vesoljni sodbi?

Ker Bog torej že tu na zemlji, v zunanji naravi toliko stori, kar je podobno vstajenju, kako bi bilo nemogoče malo človeško truplo obuditi k novemu življenju njemu, ki je vse-mogočen? Kaj je pač ložje: Telo ustvariti tako primerno, ali ga zbuditi od smrti?

2. Resnica o vstajenju je čisto prikladna tudi naši lastni naravi in naši pameti. Saj se ne moremo sprijazniti z mislijo: Moje telo bo vedno ostalo v grobu, je le zato ustvarjeno, da strohni ter ga črvi razjedó. Ta misel, kaj ne, je proti našemu naravnemu čutu in proti naši pameti. In zakaj?

Prvič zato, ker duša in telo spadata skupaj, sta nekaj enotnega, kar stori človeka. Sama duša ni človek in samo telo tudi ni človek, ampak obo skupaj. Ker je Bog ustvaril dušo neumrljivo, ustvaril je večno življenje, zato je hotel od začetka, da tudi telo živi vekomaj ter ostane pri duši, in duša po tem skupnem bivanju tudi hrepeni. Prišla pa je vsled prvega greha smrt vmes za kazen. Toda Jezus Kristus je razbil, premagal greh in premagal je tudi smrt s tem, da je sam prvi vstal od mrtvih. »Požrta je smrt v zmagi,« pravi sv. Pavel (I. Kor. 15, 54). Tako je zopet nazaj pridobil tudi telesu nesmrtnost po sodnjem dnevu. Tako je tudi duši izpolnjena njena naravna želja, da se združi s telesom.

Razen tega je telo tudi jako častitljivo; saj je sedež naše duše in prebivališče božje po nadnaravni milosti. Saj vam je znano, kako poprašuje apostol: »Ali ne veste, da ste tempelj božji in da Duh božji v vas prebiva?« (I. Kor. 3, 16.) »Ako Duh tega, kateri je obudil Jezusa od mrtvih, prebiva v vas, bo on, ki je zbudil Jezusa Kristusa od mrtvih, oživil tudi vaša umrljiva telesa zavoljo njegovega Duha, ki v vas prebiva« (Rim. 8, 11).

Slednjič ne prezrimo, da mi katoliški kristjani tolikokrat prejmemo poveljano telo Jezusovo. Ali nam ni s tem podana zmožnost, da, seme, in po besedah sv. Efrema tudi zastava

neumrljivosti in častitljivega vstajenja? Saj je rekel Jezus: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan« (Jan. 6, 55). Sv. škof in mučenik Irenej je proti koncu drugega stoletja zapisal besede: »Kako bi se moglo trditi, da naše meso ne bode kdaj vstalo, ko se vendar hrani z mesom in krvjo našega Zveličarja?«

3. Bog je vstajenje mesa tudi razodel, in sicer po sv. pismu stare in nove zaveze.

Tolikanj nadložni in ves v gnojnih ranah govori potrpežljivi Job svojim prijateljem in svoji nesočutni ženi: »Vem, da moj Odrešenik živi, in poslednji dan bom vstal iz zemlje, in zopet bom obdan s svojo kožo, in v svojem mesu bom videl svojega Boga. Jaz sam ga bom videl, in moje oči ga bodo gledale, in ne drugi; to upanje je hranjeno v mojem srcu« (19, 26, 27).

Pri preroku Izaiju se bere: »Oživeli bodo tvoji mrtvi, moji pobiti bodo vstali; zbudite se in hvalo prepevajte, ki v grobu stanujete« (26, 19).

Tudi prerok Daniel ima prerokbo o vstajenju.

V drugi knjigi Makabejcev beremo, da je sirski kralj Antijoh silil Jude k malikovanju in uživanju mesnih jedi proti Mozesovi postavi. Dal je zgrabiti tudi sedem bratov z materjo vred. Ko so jih strašno mučili vpričo matere, reče trinogu drugi izmed njih: »Ti hudobnež nas sicer moriš v pričujočem življenju; ali Kralj sveta nas bo, ker umrjemo zavoljo njegovih postav, ob vstajenju obudil k večnemu življenju.« Četrti je govoril, ko je že umiral, takole: »Dobro je, da po ljudeh v smrt dani imajo upanje v Boga, da jih bode zopet obudil, tebi pa vstajenje ne bo k življenju,« namreč k večnemu veselemu vstajenju (7, 9, 14).

Tako je Bog v stari zavezi razodeval resnico o vstajenju mrtvih. V novi zavezi nam jo je najprej razodel po svojem Sinu Jezusu Kristusu, kakor sem bil omenil nekaj že poprej. Rekel pa je Jezus tudi: »To je volja mojega Očeta, kateri me je poslal, da ima slehern, kateri vidi Sinu in veruje vanj, večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan« (Jan. 6, 40). Napovedal je Zveličar vstajenje tudi s temi-le besedami: »Pride ura, ob kateri bodo vsi, ki so v grobeh, slišali glas Sinu božjega. In bodo prišli, kateri so dobro delali, v vstajenje življenja, kateri so pa delali hudo, v vstajenje obsojenja« (Jan. 5, 28, 29).

Ob dnevih pokopa se beró v berilu iz I. lista sv. Pavla do Tesaloničanov besede: »Ako verujemo, da je Jezus umrl in vstal, tedaj bo Bog tudi tiste, kateri so zaupali v Jezusa, z njim pripeljal« (4, 13).

Veličastno popisuje sv. Janez v skrivnem razodenju vstajenje mrtvih in vesoljno sodbo. »In sem videl mrtve, velike in male stati pred sedežem in mnoge bukve so se odprle. In morje je dalo mrtve, kateri so bili v njem; in smrt (grobi) in pekel sta

dala svoje mrtve, ki so bili v njih; in so bili sojeni vsakdo po svojih delih« (20, 12, 13).

Kako jasno je torej izpričana tudi po sv. pismu resnica v vstajenje mrtvih in našem življenju v večnosti!

II. Ta resnica je tudi zelo tolažljiva iz več ozirov. Najprej zavoljo smrti.

1. Kaj bi se kristjan bal smrti, ko je prepričan, da smrt ne uniči človeka, ampak ga le izpremeni iz sedanjega stanja v prah, da potem pride iz njega novo, nerazpadljivo, nobeni boleznimi podvrženo telo. Sv. Avguštin pravi: »Telesa pravičnih bodo vstala brez nedostatkov, brez pokvečenih udov, brez marog, brez slabotnosti.« V poglavitnem, v bistvu bo isto telo, toda bo izpremenjeno, in sicer pravičnih častitljivo izpremenjeno, kakor uči apostol: »Seje se v trohljivosti, vstalo bo v nestrohljivosti, seje se v nečasti, vstalo bo v časti; seje se v slabosti, vstalo bo v trdnosti; seje se živalsko telo, vstalo bo duhovno telo« (I. Kor. 15, 42, 43). In oziraje se na častitljivo od mrtvih vstalega Zveličarja pravi apostol v listu do Filipljanov tako tolažljivo, da bo Jezus Kristus premenil naše revno telo, ker ga bo vpodobil svojemu častitljivemu telesu po moči, s katero si more tudi podvreči vse reči (3, 21). Tako je smrt tista vrata, ki vodijo k vstajenju, tako je grob postelja, da se telo v njej odpočije za večno življenje.

Kako je upanje vstajenja tolažilo in osrčevalo makabejske mučence, slišali ste poprej. Povem vam še mučeniški zgled iz krščanske dobe, in sicer o sv. mučencu Jakobu Razkosancu. Perzijski kralj IIsdegarde ga je ukazal ob najgroznejših mukah umoriti, tako namreč, da so mu odrezali ali odsekali ud za udom. Ob teh neizrečenih bolečinah, ki so trpele celih devet ur, je klical stanovitni trpin pri vsakem odsekanem udu: »Pojdi moja roka, pojdi moja noga, pojdi ta in ta ud! Sodnji dan ob vstajenju mrtvih vas bo vse večni Stvarnik zopet našel ter znal združiti v lepo celoto.«

2. Drug jako tolažljiv nauk iz resnice vesoljnega vstajenja pa je vupanju, da se bodo ljudje zopet videli in zopet spoznali med seboj.

Žalostni sta stali ob grobu Lazarjevem Marta in Marija Magdalena. Jezus ju potolaži: »Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v me veruje, bo živel, akoravno umrje« (Jan. 11, 25). In obudil je Lazarja k novemu življenju. Tudi mi stojimo večkrat žalostni ob grobu svojih dragih. V vojnem času pa je posebno hudo še to, da za marsikaterega mladeniča in moža domača zemlja, za katero je prelil svojo kri, nima niti groba in ga nobeden domačih v tujini tudi ne bi našel. Toda sveta vera nam pove, da tiste, za katerimi doma ali v tujini počivajočimi žalujemo, bomo zopet videli, videli ob vstajenju, pri poslednji sodbi. In še več! Ako se mi in so se oni ločili s tega sveta v posvečujoči milosti božji, bomo skupaj v nebesih nerazdružljivo za vse veke.

Tako je odhod naših dragih s tega sveta le nekako dolgo potovanje, s katerega se gotovo vrnejo, ko mine časa tek.

Da, ljubi starši, zopet boste videli svoje otroke, male in velike, po katerih tako žalujete. Da, dragi zakonski, še se boste sešli s tistimi, kateri so vam tu na zemlji zvesto stali ob strani. In vi, krščanski otroci, tudi vi boste še enkrat gotovo videli svoje tako težko pogrešane starše, skrbnega očeta, ljubeznivo mater, ki ste jih tu na zemlji tako spoštovali, ljubili ter jih tako radi ubogali pa tudi molite veliko zanje. Kdor si izgubil dragega prijatelja, potolaži se, saj se bosta zopet našla ob vesoljnem vstajenju.

O sladko upanje, o tolažbe poln pogled v prihodnost, v srečno večnost! In za vse to imamo zahvaliti svojega božjega Zveličarja, kateri je smrt premagal ter nam s svojim vstajenjem kot »prvina spečih« (I. Kor. 15, 20) zagotovil častitljivo vstajenje po čednostnem sedanjem življenju. »Tako bomo vedno z Gospodom. Torej se tolažite med seboj s temi besedami,« pravi sv. Pavel (I. Tes. 4, 16, 17). Zato ljubimo pobožno, spokorno, čednostno življenje, v katerem krščanski duh gospoduje telesu in njegovemu strastnemu poželenju. Saj obeta apostol: »Kdor seje v duhu, bo iz duha tudi žel večno življenje.« Pa tudi pravi: »Kdor seje v mesu, bo od mesa tudi žel večno pogubljenje« (Gal. 6, 8).

Verni kristjani! Poživimo sedaj v velikonočnih praznikih svojo vero v versko resnico o vstajenju mrtvih, ki je tako gotova, trdna in tako tolažljiva. Govorimo za sv. Pavlom: »Vemo, da bo on, ki je obudil Jezusa, tudi nas obudil z Jezusom. Naša sedanja kratka in lahka nadloga nam pripravlja neizmerno visoko, večno čast, katera vse preseže. Vemo, ko se naša pozemeljska hiša tega stanovanja podere, imamo prebivališče od Boga, ne z rokami storjeno, ampak večno hišo v nebesih« (II. Kor. 4, 17, 5, 1). Amen.

Val. Bernik.

2. Kristus — naš najboljši vojskovodja v boju za dušno zveličanje.

Kristus je res vstal! O vesela novica! Prišel je na svet, da bi se boril za nas, da bi se bojeval z nami. Junaški boj je bojeval, vsi smo videli — a groza! zgodilo se je nekaj nepričakovanega. Žalobna tema po cerkvi, črna oblačila pred oltarjem in tihi grob so vam oznanjali pred dnevi grozno dejstvo: On, ki se je boril za nas, je v boju padel — ni ga več, v grobu spi smrtno spanje. — Pa komaj je solnce drugič pogledalo na vdovelo zemljo, in že so raznesli njegovi žarki po svetu presenetljivo vest: Zveličar zopet živi. Podlegel je smrti, a samo za kratek čas. Zdrobil je

njene okove in vstal je zmagovit. Glejte, polna moči in življenja je njegova postava, častitljiv je njegov obraz, svetle rane pričajo o prestanih bojih, a mogočno vihrajoča zastava v njegovi roki nam oznanjuje njegovo zmažo in gospostvo. Veselimo se, današnji dan je dan Kristusove zmage, danes se spominjamo, ko je Zveličar postal naš vojskovodja v boju zoper sovražnike zveličanja. Predragi, v nenavadnem času obhajamo današnjo zmažo — v času splošnega boja. Boj, da, silen boj divja med armadami po vsej Evropi, a nič manjši boj ne divja tudi med nami za zveličanje naših duš. Dneve velike poizkušnje imamo, ko se bije odločilni boj, ali naj končno zmaža greh ali zmagamo mi pod Kristusovo zastavo. Gorje nam, če bomo premagani, če bo greh zagospodoval čez nas! Ob takih razmerah, predragi moji, vas današnji dan, ko slavimo svojega zmagoslavnega vojskovodjo, pač ne morem za kaj drugega navduševati kot za to, da se oklenimo v teh dnevih podvojenega boja za naše dušno zveličanje svojega vstalega Zveličarja. Pod njegovim vodstvom bomo gotovo zmagali, saj je on 1. najspretnejši vojskovodja, 2. najmogočnejši vojskovodja in 3. naš najljubeznivejši vojskovodja.

1. Kristus je najspretnejši vojskovodja. Kdo pozna bolje vsa pravila vojskovanja, kdo jih zna uporabljati bistounmeje? Kdo prodre globokeje v vsak položaj boja, kdo izpazi hitreje vsako ugodno priliko za zmažo? Glejte, v tabernakeljnu stanuje naš vojskovodja, v tihi, preprosti hišici. In zdi se, kakor da ni nobenega življenja v tej hišici. Toda pogledjmo nekoliko bliže: kako vrvenje, koliko življenja je tu! Neprestano prihajajo od daleč in od blizu prošnje za navodila v boju, vprašanja v dvomih, zahvalna poročila o pridobljenih zmagah, žalostne novice o izjalovljenih poizkusih in porazih. In Gospod sliši vsako prošnjo, ne prezre nobenega vprašanja, ne preide nobene zahvale, ne zapre ušes nobeni žalostni novici! Da! nihče ne gre prazen od tabernakeljna, nihče se ne vrača od Jezusa v boj brez navodil, nihče z dvomom in z neodločnostjo v srcu, nihče brez tolažbe, brez upa, brez poguma. — Glejte, tisoči, da, milijoni bojevnikov dobivajo pri Jezusu v tabernakeljnu razsvetljenja, sveta, navodil, ki jih vodijo do zmage — mi pa naj bijemo boj za svoje zveličanje na lastno pest, po svoji glavi, brez Jezusa, mi, ki tako zelo rabimo vodstva v svojem težkem boju? O kolikokrat stojimo nenadoma pred grehom v izkušnji, kako naj se mu umaknemo, da ga zatremo od strani? Kolikokrat živimo v bližnji priložnosti popolnoma izpostavljeni vsem napadom greha — kako naj se zavarujemo, kam naj se zatečemo v kritje, da uvidemo gotovi smrti duše? In žalibog, morda niso redki časi, ko že davi smrtni greh nesrečno našo dušo! O tedaj je skrajna sila in tedaj je treba odločnega boja, hitrih korakov, da vržemo

smrtnega sovražnika zopet iz duše. Pa kako, ko imamo često izdajalce v svojem lastnem mesu, ki drže z grehom? Kajti lastna moč in lastna pamet nam v takih slučajih odpovesta. Omagani in obupani stojimo pred sovražnikom, ne vedoč, ali naj se spustimo v boj ali ne, ne vedoč, kje naj pravzaprav pričnemo! O oklenimo se tu svojega Zveličarja, ki nam tako ljubeznivo kliče: »Prosrite in se vam bo dalo, iščite in boste našli, trkajte in se vam bo odprlo.« Prosimo Jezusa v nevednosti, v dvomih, kaj naj storimo v boju, in dal nam bo razsvetljenja in jasnih navodil; iščimo pri njem pomoči v zbežanosti in neodločnosti in našli bomo trezno mirnost in preudarnost; trkajmo pri njem s svojimi sklepi in načrti zoper greh, in Gospod nam bo odprl svoje Srce in blagoslovil nam bo načrt in nas. Če bomo tako delali in se ravnali po Gospodovih svetih, bo zmaga naša, zakaj tako nam govori Gospod: »Kdor mene posluša, ne bo osramočen.« In, predragi, ne bo nam težko ravnati se v boju po Gospodovih načrtih, saj je vstali Kristus, kakor smo rekli, tudi n a j m o g o č n e j š i v o j s k o v o d j a.

2. Vojskovodja brez sredstev za vojskovanje ni nič. Lahko je kdo najzenjalnejši vojskovodja glede načrtov: presenetljivejši kot Napoleon, premetenejši kot Cezar, dalekovidnejši kot Hani-bal — a vse to mu ne more prinesiti zmage, če nima za vojskovanje potrebnih sredstev. Treba je živeža, treba je orožja, treba je vojakom hrabrosti in poguma: izkratka treba je za vojsko sto reči, in če ena reč manjka, pa so težave z vojskovanjem in kaj rad sledi poraz. Da, dober poveljnik mora biti spreten v načrtih, a tudi bogat na vojnih sredstvih. In naš vojskovodja — Jezus Kristus? O srečni mi bojevniki! Kateri poveljnik nudi obilnejša sredstva svojim vojakom kot ravno Kristus nam, svojim ljubljениm vojščakom. Treba nam je živeža — glejte, on sam nas hrani s svojim lastnim mesom in krvjo. In orožja nam je treba v boju zoper greh, to je močne in odločne volje, ki odločno zameta vse vabljalivosti greha, ki se boji vsake sence greha in se premeteno ogiblje vseh grehu izpostavljenih točk. Pa treba je to orožje, našo voljo, da ostane vedno dovolj odločna in močna za boj zoper greh, neprestano ostriti in krepiti. In kdo jo ostril, kdo krepil, če ne milost Gospodova. Pred voljo, ki je okrepljena z milostjo, se razbije in omaga vsak napad greha, pred njo izgube vse težave svojo moč. — Končno v boju ne sme manjkati poguma in hrabrosti! Brez teh ni zmage. Zato ima poveljnik prevažno nalogo, da goji med svojimi vojaki pogum in hrabrost. In menite li, da naš vojskovodja Jezus Kristus zanemarja to stran svoje naloge? Nikakor ne! Dal nam je prekrasne zgledе junštva! Kaj ne, kako odločno se je vedel, ko ga je izkušal hudobni duh! A Jezus stori še več! V sv. obhajilu pride k vsakemu vojaku posebej in ga navdušuje rekoč: »Ne boj se, jaz sem s teboj, ki sem svet premagal.« In ko bojevniki čuti v sebi svojega Gospoda, čuti tudi njegovo moč, čuti njegov pogum, njegovo

hrabrost in naenkrat vzplamti za boj in zdi se mu, da bi se mu cel svet ne mogel ustavljati. — Predraži moji, tesneje se oklenimo vstalega Zveličarja! Brez vojnih sredstev ni zmage, in če ne zmagamo, že vemo, kaj nas čaka — kaj ne: večno pogubljenje. Zato hitimo k svojemu poveljniku, ki ima toliko sredstev za vojsko kakor nihče drugi. Čujte, kako prijazno nas vabi: »Pridite k meni, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.« O pridimo pogosto k njemu in nasitimo se v svetem obhajilu za boj z njegovim mesom in krvjo; o hitimo k njemu in naberimo si v milosti svetega obhajila moči in odločnosti za svojo voljo, da bomo z njo odbili vsak napad greha; o tecimo k njemu in učimo se v njegovem objetju njegove neustrašenosti in hrabrosti v boju zoper greh! Če bomo nasičeni s Kristusovim živžem, opremljeni z njegovim orožjem, prepojeni z njegovim duhom, nas ne bo strl noben naval greha — trdno mu bomo kljubovali, dokler greha ne premagamo.

3. Še eno lastnost mora imeti dober vojskovodja! Biti mora nesebičen in ljubezljiv. In naš vojskovodja Jezus Kristus? Ali naj vam še dokazujem njegovo nesebičnost in ljubeznivost? O ne, saj on ne pozna pohlepa po slavi in časti, in lakomnost po posvetnem premoženju je njemu tuja. On, ki bi lahko bival v najkrasnejših palačah, prepušča te palače z vsem razkošjem nam — sam pa prostovoljno stanuje v neznatni hišici, v najskromnejšem prostoru v cerkvi! On, ki bi lahko bival med nami v veličastvu in sijaju, kakršnega ni videl svet, se prostovoljno skriva pod neznatno podobo kruha, izpostavljen preziranju, da, celo zasramovanju. Dovolj je, za vselej mora zginiti vsaka misel, kakor da je Kristus le količkaj željen časti in dobička. Samo za naš blagor, našo zmago se trudi on kot naš vojskovodja. In okusili ste že, kako ljubezljiv je Zveličar! Vsemogočen je in neskončno nad nas vse vzvišen, pa glejte, k vsakemu posebej prihaja sam v svetem obhajilu: k najvišjemu in k najnižjemu z enako veliko ljubeznijo, k bogatinu in ubožcu z isto prijaznostjo — vsem brez razlike veljajo njegove sladke besede, njegov prijazen pogled, njegova ljubezen. — Predraži! Morda smo se do zdaj še obotavljali, da bi se Zveličarja popolnoma oklenili s celim srcem, toda ali se mu moremo ustavljati še zanaprej? Ali je še mogoče, da bi trdih src prezrli Jezusovo požrtvovalnost in ljubeznivost do nas in šli svoja pota dalje? O ko bi nam tolklo v prsah srce pravega vojaka, vse drugače bi nam bilo za našega vojskovodjo. V koliko srečo si štejejo vojaki, če jih vodi nesebičen, požrtvovalen in ljubezljiv poveljnik. Ko vidijo njegov obraz, se jim nehote zjasni obličje od radosti; ko slišijo njegovo ime, jim kri hitreje vzvalovi po žilah, in ko govore o njem, jim tečejo besede kakor med. Le ene same besede je treba iz ust takega poveljnika, pa gredo vsi z radostjo v najtežji boj in sladko jim je umreti za poveljnika. Predraži moji, ne dajmo se osramotiti od teh vojakov! Najboljšega poveljnika

imamo v Kristusu na svetu, zato ga tudi najbolj ljubimo. Radi se mudimo v njegovi bližini, pogosto se družimo z njim v svetem obhajilu in z njim združeni pojdemo z veseljem in ljubeznijo v boj zoper greh, da slavno zmagamo v svoj blagor in njegovo čast.

Predragi! Vesela je velika noč, saj je dan zmagoslavja! Kristus se je boril zoper pekel in slavno zmagal in leto za letom praznujemo to zmagó, ki se nam zdi vsako leto enako lepa, ki se je vsako leto radujemo z enako velikim veseljem! Pa lepša velika noč nas čaka, če si priborimo zmagó nad grehom. Zato podvojimo od danes naprej boj zoper greh! Stopimo danes k Jezusu, ko praznuje svojo zmagó, in zaupno mu povejmo, da se želimo pod njegovim vodstvom boriti zoper greh. Z veseljem nas bo sprejel pod svojo zastavo in pod to zastavo bomo šli od zmage do zmage, dokler po zadnji odločilni bitki ne dospemo v nebesa, kjer bomo praznovali večno, neskončno veselo alelujo. Amen.

Fr. Vavpetič.

Velikonočni ponedeljek.

Jezusovo vstajenje — naša tolažba.¹

Zopet je odložila sveta Cerkev žalno obleko velikega petka. Zopet so se oglasili mogočno velikonočni zvonovi. Zopet se razlega vesela aleluja. Zopet ponavlja sveta Cerkev v svojih molitvah: »To je dan, ki ga je naredil Gospod,« in zopet hoče, da se veselimo in radujemo z njo tudi mi. Toda kako naj zavladata radost in veselje v teh žalostnih časih, ko gospodari vojska in razne nadloge, ko teko solze in razjedajo neštete skrbi človeška srca? Res! Niso primerni časi vzbujati v srcih človeških nad vse veselih velikonočnih čustev, ki prikipevajo iz cerkvenih molitev. — A vendar hočemo za nekaj trenutkov pozabiti zemsko gorje in iskati tolažbe v skrivnosti velikonočnih praznikov. Spomniti se hočemo v naslednjem resnice o vstajenju Gospodovem in iz te resnice hočemo črpati čednost krščanskega upanja, ki nam more dati trajne tolažbe za ta in oni svet.

Predstavimo si, predragi v Gospodu, našega Gospoda Jezusa Kristusa na veliki petek in pa na dan njegovega veličastnega vstajenja!

Kaj ne, na veliki petek ga vidimo umirati najsramotonejše smrti na križu med dvema razbojnikoma. Vsi učenci so zbežali od njega. Nebo in zemlja sta ga zapustila. Ni čuda, če se mu izvije iz prsi bolesten klic: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me

¹ Po Rudigierju in Slomšku.

zapustil.« »Nobene podobe nima in ni je lepote na njem,« govori Izaija v preroškem duhu o njem, »zaničevan je in najzadnji med ljudmi, mož bolečin in izkušen v slabosti, in kakor zaigran (od žalosti) je njegov obraz in zaničevan.«... »Črv sem in ne človek,« tako toži sam o sebi v psalmu, »zasramovanje ljudi in izvržek ljudstva.« Slednjič nagne glavo in umrje. Tako visi njegovo telo pokrito z ranami kot žrtev zmagovalnega sovraštva farizejev in judovskih velikih duhovnikov. Zares! Večjega ponižanja si ne moremo misliti, ki naj ga zadene. Kako zmagovalno zavajajo sovražniki kamen na njegov grob, kako slovesno ga pečatijo, kako ponosno se vračajo v mesto! Kako žalostni so njegovi učenci, kako težko jim je pri srcu! Saj so govorili med seboj, kot pravi današnji sv. evangelij: »Mi smo upali, da po njem pride rešitev v Izraelu, in sedaj smo z njim vred osramočeni vsi.«

Toda glej čuda! Komaj minejo trije dnevi, in Kristus vstane čudovito iz groba. Zemlja se strese, angel priplava iz nebes in odvali kamen, straža popada na zemljo. A kako drugačen je sedaj vstali Zveličar! Nič več ni zapuščen od sveta. Zakaj, kamorkoli pride, povsod je zaželjen, povsod moljen in slavljen. Nič več ni zapuščen od Boga, kajti sreča in blaženstvo njegove božje narave se razliva tudi na njegovo človeško naravo, in ta blaženost odseva tudi iz njegovega poveličanega telesa. Nič več ni mož bolečin, nič več ni zaničevan. Kajti največja čast ga spremlja, največja lepota ga obdaja, največja radost je z njim. Tako se je Kristusovo največje ponižanje in najhujša bridkost kmalu izpremenila v največje veselje in nedopovedljivo slavo.

O predragi v Gospodu! Glejmo na vstalega Zveličarja in učimo se od njega veselega upanja. Bodisi da je naša žalost velika, bodisi, da je naše trpljenje neizmerno, vendar tako obupno naše stanje še ni, kot je bilo življenje božjega Zveličarja na veliki petek. Ali dasi je žalostno sklenil svoje življenje, vendar je veličastno vstal z lastno močjo. O, zaupajmo in vedimo, da roka božje vsemočnosti, ki je obudila božjega Zveličarja, tudi danes ni krajša niti za spoznanje.

Kakor je nekdanj vsemočni Bog premagal smrt, ravno tako tudi tebi lahko vrne ljubo zdravje, če ga prosiš. Kakor je nekdanj rešil sebi odvzeto čast, tako tudi tebi lahko vrne dobro ime, ki ti je bilo po nedolžnem odvzeto. Kakor je nekdanj premagal svoje strupene sovražnike, tako lahko naredi tudi tvoje sovražnike v najboljše prijatelje. Kakor je spremenil svoje trpljenje v največje poveličanje, tako lahko spremeni tudi tvojo žalost v največje veselje. Zakaj pri njem, ki se je s svojim vstajenjem izkazal gospodarja vse narave, ni nemočja nobena stvar. Zato nas sam vabi, da njemu zaupamo, ko nam govori, rekoč: »Na svetu boste imeli stiske; pa zaupajte, jaz sem svet premagal!« Da, njemu hočemo zaupati, pomneč njegove lastne besede: »In kliči me na pomoč ob stiski, rešil te bom in ti me boš hvalil.«

Zaupati hočemo in moliti dalje v svojem trpljenju, moliti zaupno, kot je molil pred svojim vstajenjem božji Zveličar rekoč: »Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih od mene; pa ne kakor jaz hočem, ampak kakor ti hočeš.«

Tako nam je torej vstajenje Gospodovo »vir v selega upanja za življenje na zemlji«. Še lepše upanje pa nam vzbuja za prihodnje življenje.

Kaj ne, vse posvetno se spreminja v prah in pepel, in tudi mi gremo drug za drugim v mater črno zemljo. Naj bo kralj ali berač, star ali mlad, učen ali preprost, pravičen ali krivičen, vsakemu izmed nas je Vsemogočni prisodil smrt, ko je govoril: Prah si in v prah se boš spremenil.

Toda Vsemogočni nas ne bo pustil vekomaj trohneti v zemlji. On, ki iz segnitega zrna lahko ustvari mlad klas, on, ki malo peško prerodi v veliko drevo, on bo tudi naše truplo enkrat obudil in prenovil. Saj nam je to obljubil že v stari zavezi, Takole namreč beremo pri preroku Ecehijelu: »Prišla je nad me Gospodova roka in me je izpustila sredi polja, ki je bilo polno kosti. In me je peljala mimo njih okrog in okrog; bilo jih je namreč sila mnogo po polju in zelo suhe so bile. In dejal mi je: Sin človekov, ali meniš, da bodo oživele te kosti? In rekel sem: Gospod Bog, to veš samo ti. In dejal mi je: Prerokuj o teh kosteh in jim reci: To pravi Gospod Bog tem kostem: glejte, duha pošljem v vas in živele boste. In živce dam na vas, in meso posadim na vas in kožo raztegnem nad vami in duha vam dam in živele boste in spoznale, da sem jaz Gospod.« »Ne čudite se temu,« pravi Jezus, »zakaj pride ura, ko bodo vsi, ki spijo po grobeh, zaslišali glas Sina božjega, in tisti ki ga bodo zaslišali, bodo živeli.« In zopet pravi sv. Pavel: »In kakor v Adamu vsi umrjejo, tako bodo v Kristusu vsi živeli.«

O kako tolažilna je ta obljuba že sama na sebi za obupano človeško srce. Misel na prihodnje vstajenje je bila, ki je dajala poguma betežnemu Jobu, da je govoril sredi trpljenja: »Vem, da moj Odrešenik živi in da bom poslednji dan vstal iz zemlje. In zopet bom obdan s svojo kožo in v svojem mesu bom gledal svojega Boga. Ravno jaz ga bom videl in moje oči ga bodo zrle in ne drug: to upanje je shranjeno v mojih prsih.« Misel na prihodnje vstajenje je bila, ki je dajala poguma makabejski materi in njenim sinovom, da so raje dali vse, tudi življenje, kakor pa da bi odpadli od vere svojih očetov. »Ti največji hudobnež,« tako jih slišimo klicati kralju Antiohu, »nas sicer moriš v pričujočem življenju; kralj sveta nas pa obudi, ker umiramo zavoljo njegovih postav, ob vstajenju v večno življenje.« In zopet je zaklical eden onih bratov, ko so mu odsekali jezik in roko rekoč: »Iz nebes imam te ude; zavoljo božjih postav jih pa sedaj zaničujem, ker jih upam od njeга zopet dobiti.« Misel o prihodnjem vstajenju je bila, ki je dajala moči svetemu Pavlu, da se je v Efezu bojeval z divjimi zvermi. Misel o prihodnjem vsta-

jenju je bila, ki je dajala poguma sv. škofu Ignaciju, da je klical ves vesel, ko so ga gnali na morišče: »Zrno božje sem, prav je, da me zmeljejo zobje levov, da morem postati kruh Kristusov.«

Če pa je že sama misel o prihodnjem vstajenju za človeka tako tolažilna, o koliko tolažbe moramo dobiti šele ob spominu na vstajenje Kristusovo. Zakaj Kristusovo vstajenje, ki je podoba našega vstajenja, nam ne priča samo, da bomo vstali, ampak nam tudi kaže, kakšni bomo vstali. »Jezus Kristus bo izpremenil naše telo,« pravi sv. Pavel, »ker ga bo upodobil svojemu častitljivemu telesu po moči, s katero si more podvreči tudi vse stvari.« »Kakršen je bil on zemeljski,« pravi zopet na drugem mestu, »tako smo mi zemeljski, kakor je on nebeški, tako bomo tudi mi nebeški.« In zopet govori sv. Pavel o našem vstajenju, ko rabi lepo primeru o semenu. Kakor razpade seme v zemlji, da more vzrasti nov klas, tako mora tudi naše telo segniti v zemlji, da vzraste iz njeга novo življenje. Toda nikdar ne kali najboljše zemeljsko seme tako lepega sadu, kakor bodo lepa naša telesa, ko vstanemo poveljčani iz groba. Saj pravi apostol: »Seje se v strohljivosti, vstalo bo v nestrohljivosti; seje se v nečasti, vstalo bo v časti; seje v slabosti, vstalo bo v trdnosti, seje se živalsko telo, vstalo bo duhovno telo.« O kako lepo bo torej naše telo, ko bo vstalo ob sodnjem dnevu poveljčano in podobno Kristusovemu telesu iz groba! Bodisi, da sedaj trpimo pomanjkanje in revščino, žejo in lakoto, bolezen in bolečine, bodisi, da enkrat popolnoma razpademo v grobu, vendar se bomo dvignili iz groba k novemu lepšemu življenju, k življenju, »kjer ne bo ne žalovanja, ne vpitja, ne bolečin, ne solza in ne smrti.« Zato pa blagor tebi, ako veliko, pa voljno trpiš. Zakaj kakor je bilo častitljivo Jezusovo telo, tako bo tudi naše. Kakor so se one rane na Kristusovem telesu, ki so bile v njegovem življenju največje, po njegovem vstajenju najbolj svetile, tako bodo tudi oni udje našega telesa, ki v življenju iz ljubezni do Boga največ delajo in največ trpijo, prejeli najlepše plačilo. Kakor so se angeli pri Jezusovem vstajenju v lepi nebeški podobi mladeničev prikazovali, tako pomlajeni bodemo enkrat ob vstajenju tudi mi drug drugemu roke podajali.

Tako vidimo, predragi v Gospodu, da nam je spomin na vstajenje tudi v trpljenju tolažbe poln. Tudi mi smemo klicati, kakor kliče sv. Cerkev: »To je dan, ki ga je Gospod naredil. Veselimo in radujmo se v njem.« Seveda, da bo pa to naše upanje tudi upravičeno, je treba, da živimo s Kristusom združeni, da živimo življenje milosti, da živimo brez greha prav po besedah sv. Pavla, ki pravi: »Kakor je Kristus vstal od mrtvih po veličastvu Očetovem, tako hodimo tudi mi v novem življenju.« »Kakor Kristus, ko je vstal od mrtvih, več ne umrje in smrt nima več oblasti do njeга, tako tudi mi, ko smo grehu odmrli, živimo po Bogu v Jezusu Kristusu Gospodu našem. Greh naj več ne gospoduje v našem umr-

ljivem telesu, da bi služilo njegovemu poželenju.« In dalje je potrebno, če hočemo, da bo to upanje, o katerem smo slišali, tudi za nas upravičeno, da s Kristusom združeni prenašamo tudi trpljenje in premagujemo izkušnjave zopet po besedah sv. Pavla, ki pravi: »Ako Duh tega, ki je obudil Jezusa od mrtvih, v vas prebiva, bo on, ki je obudil Jezusa Kristusa od mrtvih, oživil tudi vaša umrljiva telesa zavoljo njegovega Duha, ki v vas prebiva.« »Tedaj, moji ljubi bratje, bodite stanovitni in nepremakljivi. Obilni bodite vselej v delu Gospodovem, ker veste, da vaše delo ni zastoj v Gospodu.« Zakaj resničen je nauk: Ako z njim umrjemo, bomo tudi z njim živeli; ako z njim trpimo, bomo tudi z njim kraljevali. Amen.

Ivan Filipič.

Na dan procesije sv. Marka.

Kdaj prav molimo.

Bilo je v dnevih papeža Pelagija II. Tedaj je prestopila reka Tibera, ki teče skozi večno mesto Rim, svoje bregove in preplavila okolico. To pa je bilo vzrok, da je nastala v Rimu strašna kuga. Bolezen je tako silno divjala, da je samo v Rimu umrlo nekatere dni na uro do 80 ljudi. Zrak je bil tako silno okužen, kakor poročajo stare knjige, da je slednji, ki je kihnil ali se mu je zdehalo, zapadel smrti. Tudi papež Pelagij je umrl. Njegov naslednik je bil Gregor Veliki. Ker kuga le ni hotela jenjati, je zaukazal veliko procesijo, da bi si pri Bogu izprosili pomoči. Tudi je ukazal, naj se pri procesiji nosi podoba Marije Device in ljudje naj jo kličejo na pomoč s klicem: »Sveta Marija, prosi za nas.« Molili so tudi litanije vseh svetnikov pri procesiji. In glej, videli so verniki nad mestom Rimom angela, ki je vtaknil meč v nožnico, in kužna bolezen je minula. Ohranil pa se je spomin na ta znameniti dogodek s tem, da se je procesija obnovila vsako leto, da se je širila vedno dalje in slednjič jo je sveta Cerkev zaukazala za ves krščanski svet. Tako je nastala Markova procesija, katere smo se pravkar udeležili tudi mi.

Toda, preljubi v Gospodu! Ali ne živimo tudi mi v časih, ki nekako spominjajo na one grozne čase, ko se je procesija sv. Marka prvokrat obhajala? Ali ne vzdihuje ves svet pod silnimi udarci biča božjega? Ali ne divjajo silne vojske okrog in okrog nas, ali nam ne preti pomanjkanje in kužne bolezni? Ali nas ne opominjajo papež in škofje k molitvi? O da, podobni so sedanji časi onim žalostnim časom, in tudi moli se po vesoljnem svetu, kot se še izlepa ni molilo. Ali nekaj se nam zdi čudno, čudno celo dobrim kristjanom, namreč to, da nas Bog na videz noče uslišati. »Čim več molitve, tem več trpljenja,« tako se nam zdi. Res, zdi se nam, ali zdi zato, ker se premalo zavedamo

onega odgovora iz katekizma, ki pravi: *Vselej smo uslišani, kadar prav molimo.* Zato hočemo v naslednjem ravno s tem namenom, da bi spoznali, da naše molitve niso zastoj in da ne bi opešali v svojih molitvah, odgovoriti in razložiti vprašanje: *Kdaj prav molimo?*

Nekoč je šel Jezus s svojimi apostoli proti Jeruzalemu. Med potjo jim je pripovedoval o trpljenju, ki čaka njega in čaka tudi njegove prijatelje, a obenem jim je tudi govoril o plačilu in slavi, ki jih čaka v nebesih. Učenci, kakor se da spoznati iz evangelija, so bili pač zavzeti za plačilo in slavo, ali za trpljenje niso mnogo marali. Kajti sredi pogovora, tako pravi evangelist, stopita h Kristusu Cebedejeva sinova Janez in Jakob in mu pravita: »Učenik, hočeva, da nama storiš, kar te prosiva.« On jima reče: »Kaj hočeta, da vama storim?« In sta rekla: »Daj nama, da sediva eden na tvoji desnici in eden na tvoji levici v tvojem veličastvu.« Kristus pa jima nakratko odgovori: »Nevesta, kaj prosita.«

Glejte, predragi v Gospodu! Tema dvema učencema smo tudi mi večkrat podobni. Tudi mi prosimo večkrat za stvari, o katerih ne vemo, ali so nam koristne ali škodljive, in tako se nam zdi, da ostane naša prošnja brezuspešna. Če hočemo namreč biti pri molitvi uslišani, se moramo pred vsem ravnati po besedah božjega Odrešenika, ki pravi: »Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse drugo vam bo pridano.« Pred očmi nam torej mora biti v molitvi pred vsem čast božja in naše dušno zveličanje.

Če torej prosimo, da bi se razširjalo božje kraljestvo, da bi se posvečevalo božje ime, če prosimo, da bi se izpreobrnil posamezniki in izpreobrnili narodi in države, če prosimo za milost stanovitnosti v dobrem, za odpuščanje grehov in dušni mir, za ohranjenje milosti božje v sebi, potem smemo biti prepričani, da nas Bog prav gotovo usliši, četudi se nam stokrat drugače zdi, ker s tem častimo Boga in zveličujemo sebe in druge.

Seveda je samo po sebi umljivo, da smemo prositi tudi časnih dobrot. Prosit smemo za lepo vreme in dobro letino, za zdravje in premoženje, za odvrnjenje vojske, kuge in lakote, za srečno vrnitev mož in sinov. Saj vemo, če nam Bog časnih dobrot dá, bodo ljudje večkrat tudi božje zapovedi raje izpolnjevali. Toda pri vsem tem moramo imeti pred očmi, da zdravnik najbolje vé, česa potrebuje bolnik; zato zapíše včasih zdravnik bolniku tudi grenka zdravila, ki jih mora dalj časa uživati. Oče najbolje ve, kaj lahko škoduje otroku; zato mu oče marsikaj ne dá, četudi otrok joka in tarna. Ravno tako je mogoče, da nas tudi naš nebeški zdravnik in Oče ne usliši včasih v svetnih zadevah, četudi smo sami prepričani,

da bi za nas to bilo dobro. Zato moramo tudi v sedanji vojski imeti vedno pred očmi besede gospoda knezoškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča, ki so jih govorili takoj v začetku sedanje vojske, rekoč: »Bog ima v svoji Previdnosti, po kateri vodi ne le posamezne ljudi, ampak tudi države in narode, pred očmi pred vsem našo večno srečo. Kaj bi nam pomagalo, ko bi imeli tukaj vse naslade, katere poželi naše spačeno srce, ko bi pa izgubili svojo dušo? Kaj bi koristilo, ko bi države in narodi plavali v bogastvu in slavi in umetnosti in v vsem uživanju, ko bi pa vse to javno življenje bilo brez Boğa ali celo zoper Boğa?«

Zato, preljubi, pristavimo v svojih molitvah v časnih zadevah k našim željam tudi željo Jezusa Kristusa, če je to, za kar prosimo, Boğu v čast in v naše dušno zveličanje, ker le tedaj bomo uslišani.

Predragi v Gospodu! Kakor ne obudi seme brez zemlje svojega sadu, pa tudi zemlja ne brez semena, tako bo tudi naša molitev, ki se dviga iz naših src k Boğu, brez sadu pred Bogom, če nas ne podpira pri molitvi milost Svetega Duha. Sveti Duh nas mora nagniti k molitvi, Sveti Duh nas mora podpirati, da v molitvi vztrajamo, in Sveti Duh nam mora navdihniti zlasti one misli, da se pri molitvi sklicujemo edino na zasluženje Jezusa Kristusa, ne pa na svojo slabost in grešnost. Kristus je, ki je za nas živel in trpel, za nas umrl, za nas vstal, za nas sedi na desnici božji, za nas tudi prosi pri Boğu. Njegove rane so vir, odkoder nam poteka milost, njegovo zasluženje je zaklad, vsled katerega lahko postanemo bogati tudi mi.

Te misli nas morajo navdajati pri molitvi in če v teh mislih molimo, smemo biti prepričani, da nas Bog usliši, ker molimo v imenu Jezusovem, k čemur nas sam opominja rekoč: »Ako boste Očeta prosili v mojem imenu, vam bo dal.«

V i m e n u J e z u s o v e m moramo torej moliti, če hočemo, da prav molimo. In ne samo to. Jezus nam je dal tudi najlepši z g l e d, kako moramo moliti, da prav molimo, in sicer takrat, ko je potil na Oljiski gori krvavi pot.

Le pogledjmo ga v duhu, kako moli p o b o ž n o. Pred očmi ima samo zadoščenje božji pravici in pa zveličanje duš. Pred očmi ima samo bodočnost in srečo svete Cerkve. Ves zatopljen je v te misli. Najmanjša raztresenost mu ne ovira duha od njegovih svetih željâ.

Taka bi morala biti tudi naša molitev. Ko molimo, se morajo naše misli posloviti od sveta, naš duh se mora dvigniti k Boğu in naše srce se mora razgovarjati z Bogom. Bodisi da izgovarjamo še tako lepe besede, ki so jih zapisali svetniki in jih rabi sveta Cerkev, bodisi da molimo najlepšo molitev, ki jo je sestavil naš Gospod sam, če ne mislimo pri tem na Boga, so vse naše besede le prazno govorjenje. Seveda je človek slab. Le prerada se nas poloti ravno pri molitvi raztresenost na posvetne stvari, na križe in težave, na nevarnosti in boje. — Toda

vedimo, dokler je naša raztresenost neprostovoljna, dokler ne iščemo takih misli in se jim radovoljno ne vdajamo in se ne mudimo v njih, toliko časa ni zadolžena pred Bogom in Bog nas usliši, če je le drugače molitev prava. Seveda se je pa treba zavarovati pred tako raztresenostjo in zato tudi pripraviti na molitev, kot nas opominja modri Sirah, ko pravi: »Pred molitvijo ne bodi kakor človek, ki izkuša Boga.« Najboljša priprava za molitev je znamenje svetega križa, ki nas popelje iz zemlje v nebesa, od posvetnih stvari k troedinemu Bogu. Zato ne pozabimo nikdar tega znamenja pobožno narediti, če hočemo molitev pobožno nadaljevati.

S pobožnostjo je Jezus Kristus na Oljiski gori združil tudi p o n i ž n o s t. On, ki je bil najnedolžnejši in najsvetejši, je »pokleknil in molil,« pravi sv. Luka in sv. Marko pristavlja, da »je padel na kolena in je molil.«

O predragi v Gospodu! Če hočemo, da bo naša molitev prodrla oblake, potem moramo tudi mi moliti ponižno. Zavedati se moramo, kadar molimo, da smo pred Bogom prazen nič. Saj, kar imamo, imamo vse od njega, in kar mu damo, nam je sam dal poprej. »Ker sem že začel,« tako je molil Abraham, ko je prosil za prebivalce Sodome, »bom govoril s svojim Gospodom, dasi sem prah in pepel.« Tako mislimo tudi mi. In kakor je govoril cestninar rekoč: »Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le besedo in moj hlapec bo ozdravljen,« tako polni ponižnosti kličimo tudi mi, če hočemo, da nas Bog usliši.

Akoravno pa mora biti naša molitev radi naše nevrednosti ponižna, vendar pa mora biti tudi z a u p n a. »Oče, moj Oče,« tako prične Kristus svojo molitev na Oljiski gori in tako uči tudi učence moliti, ko jim pravi: »Vi tedaj tako molite: Oče naš...«

Kaj ne, sveta vera nas uči, da smo tudi mi otroci božji, ne sicer po naravi, pač pa po milosti božji, in Bog je tudi naš Oče. Saj nas je pri svetem krstu sprejel za svoje otroke in tudi nam veleva, da ga kličemo z imenom: Oče naš. Že ta zavest nas lahko navdaja s srčnim zaupanjem do Boga.

Razen tega nas pa Bog sam vabi v svetem pismu, da se smemo z vsem zaupanjem zatekati k njemu. »Z večno ljubeznijo sem te ljubil in te k sebi vlekel,« tako pravi Jeremija. »Ali more žena pozabiti svojega otroka, da bi se ne usmilila sina svojega telesa. In ko bi tudi ta pozabila, jaz ne pozabim tebe.« Zopet in zopet beremo v psalmih, da »traja usmiljenje božje od roda do roda, da je večje kot nebesa, da nas spremlja vse dni našega življenja.« In božji Odrešenik nas sam vabi tako ljubeznivo: »Pridite k meni vsi, ki ste obteženi in se trudite in jaz vas bom poživil.« Saj nam govori o pticah pod nebom, ki ne sejejo in ne žanjejo in Oče nebeški jih živi. Saj nas spominja lilij, ki ne delajo in ne predejo in imajo lepšo obleko kot Salomon v vsej svoji krasoti. Saj nam slovesno obljublja: »In me bodete klicali in

bodete imeli uspeh, in me bodete molili in vas bom uslišal. Iskali me bodete in me našli, ko me bodete iskali z vsem svojim srcem.« Da, z zaupanjem moramo moliti, biti zatrdno prepričani, da nas Bog gotovo usliši brez vsega pomišljanja. »Zakaj, kdor se pomišlja,« pravi apostol Jakob, »je podoben morskemu valu, katerega goni in meče veter semintja. Naj tedaj ne misli tak človek, da bo kaj prejel od Gospoda.«

Zaupno torej moramo moliti, če hočemo, da smo uslišani. Toda, kadar molimo, moramo imeti tudi nadaljnje besede Gospodove pred očmi, ki jih je molil na Oljiski gori rekoč: »Moj Oče, ne kakor jaz hočem, ampak kakor ti hočeš.« In ko je bila njegova duša žalostna do smrti, tedaj je ponavljal: »Oče! tebi je mogoče, da gre ta kelih mimo mene; toda ne kakor jaz, ampak kakor ti hočeš.« — Zato moramo tudi mi svoje želje, ki jih izražamo v molitvi, prepustiti najsvetejši volji božji, kdaj in kako nas hoče uslišati. Saj mi sami s svojim človeškim razumom ne moremo spoznati, kako je za nas najbolj prav; zato je najbolje, da Bog stori z nami, kakor vé, da je najboljše za našo časno in večno srečo.

In zlasti to lastnost molitve — vdanost v voljo božjo — moramo imeti ob vojskinem času zlasti pred očmi. Zakaj mnogi ljudje si predstavljajo Boga kakor malika. Mnogi bi radi, da bi Bog tako hotel in delal, kakor sami hočejo. In če se ne zgodi po njih želji, tedaj začno govoriti: Bog ne dela prav. Tako pripovedujejo o nekem tirolskem kmetu, ki je dejal: Če bi bil jaz samo en dan Bog, pa bi bilo vse drugače na svetu. In neka mati je molila prav goreče, da bi se vrnil njen sin iz vojske. Ko pa je zvedela novico, da je vendarle padel, tedaj je vzkliknila: »Zdaj pa nič več ne molim. Saj vidim, da molitev nič več ne pomaža.« Toda ali je prav tako misliti in govoriti? Kako drugače beremo v svetem pismu: »Glej, narodi so pred njim kakor kaplja na vedru; in kakor jeziček na tehtnici; glej, otoki so kakor droben prah.« (Iz. 40.) — »Kdo izmed ljudi more vedeti božji sklep? Kdo si more misliti, kaj Bog hoče? O globočina bogastva, modrosti in znanja božjega; kako nerazumljive so njegove sodbe in neizvedljiva njegova pota! Zakaj kdo je spoznal misel Gospodovo, ali kdo je bil njegov svetovalec?« — »Zakaj modrost tega sveta je nespamet pri Bogu.« Zares! Bog se ne more ravnati po nas; naša volja se mora ukloniti njegovi. Kaj ne, kako goreča je bila molitev njegovega Sina v trpljenju na Oljiski gori! Pa ga je li uslišal?« Nikakor! Toda je li bila zastonj? Tudi ne! Zakaj angel je prišel in ga je okrepcal. Tako nam bo tudi Bog dal v naši molitvi vsaj notranje tolažbe, četudi se nam bo zdelo, da nas noče uslišati.¹

In slednjič, predragi v Gospodu, vidimo, če opazujemo božjega Odrešenika v molitvi na Oljiski gori, da ne moli samo

¹ Glej zglede: »Duhovni Pastir« 1898, str. 277.

enkrat, ampak moli drugič in tretjič z ravno istimi besedami. Tudi mi moramo to lastnost njegove molitve posnemati, če hočemo, da prav molimo. Nikakor ne smemo obupati, če nismo precej uslišani. Kaj ne, naravno je, da se poljedelec trudi od zore do mraka, od dneva do dneva, preden uživa svoj pridelek. Ravno tako naravno je, da slikar potegne črto pri črti, da se trudi mesec za mesecem, preden dovrši svoj umotvor. Ravno tako naravno je pa tudi, da zopet in zopet molimo k Bogu, preden smo uslišani.¹

Tako, predragi v Gospodu, smo zopet slišali, kdaj prav molimo. In sedaj h koncu se prav resno vprašajmo, ali smo tudi sedaj ob vojskinem času vselej tako molili. Vprašajmo se, če smo iskali pred vsem časti božje in našega zveličanja, če smo se sklicevali na zasluženje Jezusovo, če smo molili zaupno, pobožno, ponižno in vdano v voljo božjo. In če nam bo vest rekla: prav smo molili, potem bodimo potolaženi. Zakaj naša molitev je bila prav gotovo uslišana, četudi ne vidimo njenih uspehov. Če nam bo pa vest rekla, da nismo molili tako kot smo slišali, o potem pa sklenimo, da hočemo drugače pričeti in uresničila se bo beseda Gospodova: »Karkoli boste prosili, vse vam bo dano,« in spoznali bomo resničnost besedi: »Če je kdo žalosten, naj moli in bo potolažen.« Amen.

Ivan Filipič.

Bela nedelja.

Česa nas spominjajo Jezusove petere rane?

In Jezus jim je pokazal roke in stran.

Jan. 20, 20.

Bela nedelja je danes, pravimo. To ime izvira od prvih krščanskih časov, ko so veliko soboto slovesno krščevali izpreobrnjence. Ti so nosili potem belo obleko od svetega krsta skozi vso osmino, ko so prihajali k sv. maši ter se vstopili okoli oltarja. Na včerajšnji dan pa so jo odložili; zato se današnja nedelja imenuje po odloženih belih oblačilih. Sv. Avguštin pa k temu pripominja v svojem govoru na današnjo nedeljo: Obleka novokrščencev se današnji dan zamenja, toda tako, da vedno ohranijo notranjo lepoto, akoravno slečejo zunanje belo oblačilo.

Te besede bi se mogle obrniti na sedanje čase tako-le: Ko ste očistili svoje duše v velikonočnem času v zakramentu svete pokore, ohranite dušno lepoto tudi še po minulih praznikih, ostanite stanovitni v dobrem! Tako opominja apostol: »Kristus, ko je vstal od mrtvih, več ne umrje; tako mislite tudi vi, da ste namreč grehu odmrli, živite pa Bogu v Kristusu Jezusu, Gospodu

¹ Zgled glej: »Duhovni Pastir« 1898, str. 278.

našem. Greh naj torej ne gospoduje v vašem umrljivem telesu, da bi služili njegovemu poželenju« (Rim. 6, 9, 11, 12).

Danes je pa tudi osmina velikonočne nedelje. Zato sv. Cerkev dá brati evangelij o nekem posebnem dogodku velike nedelje in o drugem osmi dan potem. Prvič se prikaže Jezus apostolom, ko sv. Tomaža ni zraven, drugič pa si ga more tudi ta apostol dobro ogledati in se s svojimi rokami prepričati, da je Gospod res vstal od mrtvih.

Sv. Janez v današnjem evangeliju kot očividec piše: Jezus je v sredo med nje stopil in jim rekel: Mir vam bodi! In ko je bil to rekel, jim je pokazal roke in stran. Učenci so se tedaj obveselili, ker so videli Gospoda.

Ugledavši torej vstalega Zveličarja in njegove bleščeče rane, so se apostoli razveselili.

Oglejmo si tudi mi danes v duhu Jezusove presvete rane na njegovem poveličanem telesu, da zajamemo tudi mi iz tega dušno veselje ter spoznamo njihov pomen.

Vprašajmo se torej: Česa nas spominjajo znamenja Jezusovih peterih ran?

Treba je bilo posebnega čudeža, da je Jezus obdržal znamenja, zaceline peterih ran na svojem poveličanem telesu. Druge rane so z njegovim vstajenjem izginile. Tako bi bile lahko tudi petere velike rane, ako bi božja vseмогоčna volja ne bila iz posebnih namenov hotela ta znamenja obdržati. Pa zakaj?

Zato, da bi nas spominjala: 1. da je Jezus resnično vstal od mrtvih.

Zveličarju je bilo vse na tem, da bi apostole in po teh nas vse prepričal o resničnosti svoje zmage nad smrtjo. Hotel jim je pokazati, da telo, v katerem se jim je prikazal, ni morda kaka votla prikazen, kaka postava, ki bi imela samo podobnost z njegovim pravim telesom, ampak je ravno tisto telo, s katerim je bil križan. Sicer bi ne bil zares vstal od mrtvih. Tako so mislili tudi apostoli, kakor sporoča sv. Luka (24, 37—48). Reče jim: »Poglejte moje roke in noge, da sem jaz sam; potipajte in poglejte, saj duh nima mesa in kosti, kakor vidite, da imam jaz. In ko je to rekel, jim je pokazal roke in noge.« Potem še je vpričo njih ter jim reče: »Tako je pisano in tako je bilo treba Kristusu trpeti in tretji dan vstati od mrtvih; in oznanovati v njegovem imenu postavo in odpuščanje grehov med vsemi narodi in začeti v Jeruzalemu. Vi pa ste priče teh reči.«

Apostoli so, prepričani vsled njegovega vstajenja tudi o njegovem božjem nauku, šli po prihodu Svetega Duha križem sveta neustrašeno oznanovat Kristusa, križanega in od mrtvih vstalega.

Poglejmo dalje, česa nas še spominjajo presvete rane Jezusove. 2. Gospod je obdržal petere rane tudi zato, da bi nas spominjale njegovega poveličanja.

Na križevem potu so tako grdo in neusmiljeno izdelali Jezusovo sveto telo, da ni bilo na njem več »ne podobe ne lepote«, kakor ga je videl preroški duh Izaijev, videl »moža bolečin in izkušeneža v slabosti« (53, 2, 3). Po vstajenju pa so mu znamenja njegovih velikih ran v ponos. Vse veke ga bodo kinčale in poveličevale. Petere rane so kakor peteri žlahtni kameni, bleščeči se v prečudnem lesku, ki dajo presvetemu telesu tisto lepoto, katero občudujejo vsi nebeški prebivalci. Petere rane so bleščeča častna znamenja, ki pričajo o Jezusovi ljubezni in o njegovi zmagi nad peklom, grehom in smrtjo. Zato so njemu vir veselja in slave, nebeškim izvoljencem pa vir neizrečene blaženosti.

Kristjani! Zahvalimo veličastno od smrti vstalega Jezusa, da nam je dal toliko nepobitnih dokazov svojega vstajenja in s tem postavil tako podlago naši sveti veri, da je vsa lažizanost ne more izpodbiti. Zahvalimo ga pa tudi za vse druge milosti, ki nam dohajajo iz njegovega trpljenja in častitljivega vstajenja, zlasti pa, da nam vsled tega vse, kar tukaj trpimo težav in nadlog, pripomore k večji slavi v nebesih. Sv. Pavel, osrčevaje v trpljenju svojega ljubeža učenca Timoteja, piše v II. listu: »Pomni, da je Gospod Jezus Kristus iz zaroda Davidovega vstal od mrtvih« (2, 8).

3. Jezusove rane nas tretjič opominjajo, da Jezus v nebesih vedno prosi za nas, kazoč nebeškemu Očetu znamenja svojih ran. V 2. Mozesovi knjigi beremo, da je Bog vsled malikovalstva sklenil Izraelce pokončati. Rekel je Mozesu: »Vidim, da je to ljudstvo trdovratno; pusti me, da se vname moja jeza zoper njega in da jih pokončam. Mozes pa je prosil Gospoda, svojega Boga, rekoč: Uleže naj se tvoja jeza in daj se potolažiti nad hudobijo svojega ljudstva!« (32, 10, 11, 12.) Ta molitev je potolažila jezo Najvišjega.

Mislimo pa sedaj na krščanska ljudstva, mislimo nase. Koliko tisoč in milijonov grehov se zgodi dan na dan, kateri kličejo na maščevanje proti nebesom. Bog je dal nam kristjanom in daje veliko več dokazov svoje ljubezni, kakor Izraelcem. Zakaj ne vihti meča pravice, da bi nas udaril z zasluženimi kaznimi? Ker imamo tudi Mozesu, Mozesu nove zaveze, kateri vedno prosi za nas, da bi nam nebeški Oče prizanesel ter potrpel z nami. Njegove petere rane so takorekoč usta, ki neprenehoma govore neskončno pravičnemu Očetu: »Uleže naj se tvoja jeza in daj se potolažiti nad hudobijo svojega ljudstva!« Petere rane Jezusove venomer spominjajo troedinega Boga na preobilno zadoščenje božjega Sina s prelito krvjo za naše grehe. Prerok Izaija je to povedal že naprej, rekoč: »Z njegovimi ranami smo bili ozdravljeni« (43, 5). Na to prerokbo se sklicuje sv. Peter v svojem prvem listu (2, 24). Znamenja teh ran govore tako zgovorno, da božjo pravico zopet in zopet potolažijo. Sv. Janez piše: »Ako je kdo grešil, imamo besednika pri Očetu, Jezusa

Kristusa, Pravičnega, in on je sprava za naše grehe; pa ne samo za naše, ampak za (grehe) vsega sveta« (I., 2, 1, 2).

4. Ker pa je Jezus ne le na desnici Očetovi v nebesih, ampak prebiva tudi na zemlji po vseh tabernakeljih s svojimi povečanimi ranami, nas spominjajo njegove rane, da je njegova ljubezen do nas vedno ena in ista, ki ga je nagnila za nas iti v najgrenkejšo smrt. Njegove rane naj bi bile trajna zastava njegove neizpremenjene dobrote in ljubezni. Kličejo nam, kakor nekdan učencem, zbranim v Jeruzalemu: »Ne bojte se, jaz sem vaš Jezus. Vedno imam še isto Srce, ki je dalo za vas vso svojo rešnjo kri, imam še vedno iste roke, ki so blagoslavljal nekdan po judovski deželi, imam še vedno iste noge, ki so nekdan čez goro in plan hitele za izgubljenimi ovci, da bi jim ponudile milost in odpuščanje.«

Kristjani! Mislimo na to pri vsakem obisku najsvetejšega zakramenta in pri vsakem sv. obhajilu. Prav živo se vselej zamislimo v povečane rane Zveličarjeve. Pač je Gospod tu skrit pod podobo kruha, a za tem skrivnostnim zagrinjalom nam sveta vera pokaže njegovo sveto telo s peterimi bleščečimi ranami. Iz tabernakelja kliče Gospod tudi nam vsakteremu: »Položi svoj prst semkaj, in poglej moje roke; in podaj svojo roko ter jo položi v mojo stran, in ne bodi neveren, ampak veren.« Potem se bomo bližali Jezusu še s toliko večjim zaupanjem in ginjeni svete ljubezni bodo šepetale naše ustnice s sv. Tomažem: »Moj Gospod in moj Bog!«

5. Pa še nekaj nas spominjajo presvete rane Jezusove, namreč s o d n j e g a d n e v a.

Pride dan, ko bodo vsi, bodisi prijatelji ali sovražniki Jezusovi, bleščeče rane Odrešenikove gledali z lastnimi očmi, ko pride Sin človekov v svitu nebeške slave, obdan od neštevilnih angelskih trum, na oblakih neba sodit vesoljno človeštvo. »Kakor pride blisk od solnčnega izhoda in se posveti do zahoda; tako bo tudi prihod Sinu človekovega« (Mat. 24, 27). Torej kakor žar ognjene strele, tako bo povečano telo Jezusovo s svojimi ranami svetilo nad trepetajočim človeštvom, ko pride Gospod k vesoljni žetvi. Pogled žarečih ran božjega Sodnika bo pravične napolnil z nepopisnim veseljem; zakaj zanesljivo poročstvo jim bodo večne časti in slave tudi za njih telesa, ne samo za duše v nebesih. Hudobneže, tiste, ki so se v smrtnem grehu ločili s tega sveta, pa bo pogled na Jezusove rane potrl popolnoma. Brali bodo namreč v njih d v o j n o r e s n i c o.

Najprej stoji z žarečimi znamenji v Jezusovih ranah zapisano, da je Sin božji vse storil, kar je le mogel, da bi rešil prav vse. Vsak bo bral v njih vse milosti, ki mu jih je dal Bog v tako obilnem številu, vse dokaze usmiljenja in prizanesljivosti božje. Ta pogled jim bo zaprl usta, da ne bodo mogli nič izpregovoriti v svojo opravičbo. V njegovi duši bo donel glas božji: »T i b i

se bil mogel rešiti, ti bi se bil mogel zveličati, ko bi bil hotel.«

Druga resnica, katero bodo zavrženci brali v svetih ranah božjega Sodnika, pa je ta: »Sedaj je za vse veke prepozno.« Čas, ko so mogle Jezusove rane posameznim ljudem še biti v zveličanje, je končan. Rane Jezusove po sodnjem dnevu niso več viri milosti, ampak strašne tožnice, ki kličejo prokletstvo in pogubo na zavržene. Presvete rane bodo takorekoč vpeljale človeštvo v sodbo. Tako je napovedal Gospod po preroku Cahariju: »Gledali bodo mene, katerega so prebodli« (12, 10).

Kristjan moj! Beri pogosto sedaj, v zdravih dneh v poveličanih ranah svojega Zveličarja. Njegove rane so neizrečeno poučna knjiga vere, upanja in ljubezni. V nji bereš, da nam je božji Zveličar s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo odprl neusahljiv vir milosti in zaslug. Z njegovo pomočjo moreš postati svet, ako hočeš. Misli na to pogosto, da boš bolj vnet za vse, kar more tvoji duši koristiti ter služiti poveličanju tvojega telesa. Kako boš enkrat razradoščen, ako ti bodo rane Gospodove tukaj vir božjega blagoslova za vse veke.

Kako strašno pa bi te pretresel pogled nanje s o d n j i d a n , ako bi ti očitale: Lahko bi se bil zveličal, pa se nisi hotel. Imel si na ponudbo svete zakramente, zlasti zakramente svete pokore in sv. Rešnjege Telesa, daritev svete maše, božjo besedo, toliko bratovščin, misijonov, odpustkov, lepe zglede bogoljubnih vernikov, poleg tega toliko spominov smrti, sodbe, večnosti, pa nisi hotel nič slišati, nič videti in nisi občutil nobene ljubezni do Boga in do svoje uboge duše.

O kristjani, prosimo božjega Zveličarja, naj nam pomaga sedanji čas milosti zvesto in vestno uporabljati, iz poveličanih ran, zlasti iz rane presvetega Srca zajemati moč in življenje, da se moremo enkrat ob njegovem drugem prihodu z m i r n o i n v e s e l o dušo kvišku nanje ozreti ter ga zanje zahvaljevati vso večnost. Amen.

Val. Bernik.

2. Marija je bila v najpopolnejši meri deležna Kristusovega miru.

Mir vam bodi. Jan. 20, 19.

Mir je velika blaginja že na tem svetu, zlasti pa bo naš delež v nebesih. Mir in srčno veselje sta dve sestri; kjer je ena, tam je druga. Gospod Bog je ravno zato ustvaril človeka, da bi ga deležnega storil tistega miru, tiste sreče, katero on uživa sam v sebi od vekomaj. Ta mir in to srečo sta uživala Adam in Eva v raj. Bog sam je občeval z njima, kakor oče občuje s svojimi otroci. Ljubila sta se med seboj, ker sta bila le enega srca in

enih misli. Tudi v svojem srcu sta bila mirna in zadovoljna, ker je vladal v njih pravi, od Boga določeni red: Meso je bilo pokorno duhu, duh pa Bogu. Rajsko je bilo to življenje in tako mirno in srečno naj bi bili živeli vsi Adamovi otroci na zemlji, ko bi ne bilo prvega greha. Ali po grehu sta se prva človeka uprla Bogu, soglasje z božjo voljo se je razdrlo in skaljen je bil mir za zmerom. Pretrgala se je vez med Bogom in človekom, ljudje so živeli večinoma v razprtijah in srce samo je bilo torišče notranje nezadovoljnosti zavoljo vednih bojov med duhom in mesom. Kdo prešteje osebna sovraštva, kdo vojske celih narodov, ki so le žalostna posledica skaljenega miru? — Ni čuda, da je bilo v starem veku hrepenenje po božjem Zveličarju tako goreče, kajti le on, kralj miru, je bil v stanu Boga spraviti s človeštvom in mir zopet ustanoviti med posamezniki in narodi. Pri njegovem rojstvu so angeli prepevali: »Slava Bogu na višavi in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.« In ko je Zveličar končal delo odrešenja na sv. križu, se je jela izpolnjevati njegova prerokba: »Blagor mirnim, ker imenovani bodo otroci božji.« Zato je tudi pozdravil Jezus svoje apostole po vstajenju z besedami: »Mir vam bodi!« V najpopolnejši meri je dosegla ta mir Marija; zato vam hočem danes — na predan Šmarnic — pokazati Marijo kot v najpopolnejši meri deležno Kristusovega miru.

Marija je dosegla Kristusov mir in bila otrok božji v najblažjem pomenu besede. Po božjem razsvetljenju je spoznala veliko vrednost miru z Bogom, z ljudmi in s seboj. Kaj je mir? Mir je edinost z Bogom, našim Gospodom in Stvarnikom. Marija je slutila, da brez te edinosti ne bi bila srečna, da bi brez edinosti z Bogom niti ne mogla živeti. Zatorej je svojo voljo popolnoma podvrgla volji božji; kakršno soglasje je videla tudi v Jezusu, čigar človeška volja je bila tako podrejena volji nebeškega Očeta, da sta se v njem obe volji, božja in človeška, zdeli kakor ena. — Živela je pa tudi z bližnjim v najlepšem miru, dobro vedoč, da Bog srčno želi, da bi se vsi ljudje ljubili med seboj, kakor otroci enega Očeta v nebesih. Iz te dvojne ljubezni do Boga in bližnjega je izhajala ona notranja zadovoljnost, oni mir, kojega ni motila nobena pregrešna počutnost.

Ta mir je Jezus zapustil apostolom kot drago dedščino, ko se je poslovil od njih, rekoč: »Svoj mir vam zapustim, svoj mir vam dam.« Ta mir zamore uživati vsakdo izmed nas, ako se hoče posluževati pripomočkov, ki jih nam je Jezus na roke dal v svoji sv. Cerkvi. Velik razloček je pa med pravim mirom Kristusovim in med mirom, ki ga svet dá. Svetni mir nas pač zamore zamotiti in omotiti, osrečiti nas ne more nikdar. Zatorej pravi Jezus: »Svoj mir vam dam, ne kakršnega svet dá.«

Marija je prejela trojni mir kot darilo od Boga. Vendar, da ga ohrani, se je morala tudi sama potruditi, z milostjo božjo sodelovati, hoditi je morala po stopnjah Jezusovih, kralja miru. Zveličar je apostolom obljubil mir srca le pod pogojem, da vzamejo križ na svoje rame in slede Jezusu v zatajevanju. Mi vidimo tedaj Marijo, da je s pokornim srcem izpolnila vsako božje povelje, da je voljno nosila pozemeljsko gorjé, bridko žalost, pomanjkanje, razne poizkušnje, zlasti pa grenko ločitev od Jezusa. Ne mislite, da je to šlo kar samo od sebe; tudi Marijina človeška narava se je marsikdaj zgrozila nad križem, in treba je bilo podvreči jo pokorščini do Boga; in ravno to premagovanje, ta zмага nad seboj jo dela veliko v naših in božjih očeh in je Marijo povzdignilo do nebeškega prestola.

Tudi mi, ako hočemo doseči trojni mir, moramo prositi zanj v imenu Jezusovem, potem pa krepko sodelovati z božjo milostjo. Milosti nam Bog ne bo odrekel, ali naša dolžnost je, da se krotimo v jezi, da mirno prenašamo, kar se ne dá izpremeniti, dobro vedoč, da z nevoljo si križ le še bolj obtežimo. Grešili smo, treba je tedaj pokore; sami si jo neradi nalagamo, torej nam jo pošilja Bog. Ako se pa naše meso upira boljšemu spoznanju duhá, tedaj mu ne smemo dati gospostva, marveč dejati ga moramo v sužnost pod oblast duha.

Ker je pa Marija imela v sebi mir Kristusov, gotovo je morala biti srečna zena na tem svetu. To srečo jej je prineslo ljubeznivo otroško občevanje z Bogom Očetom in mirna vest. In res, Marija ostane v vseh razmerah zadovoljna, mirna, srečna, bodisi v Betlehemu, ali pod križem, ali na smrtni postelji, v vseh razmerah odseva na njenem licu notranji mir, srčna zadovoljnost.

Predragi! Zakaj ste vi tolikokrat žalostni? Zakaj se bere nezadovoljnost na vaših obrazih? Zakaj se solzijo vaše oči? Zakaj govore usta ostre, obupljive besede? Zakaj gledate v svet s tako temnim, nezaupljivim očesom? Ali so vam viharji življenja in bridke izkušnje razburkali srce? Ne. Mir prebiva sredi srca in vsi viharji sveta ga ne morejo kaliti. Povejte rajši odkritosrčno: Manjka nam miru Kristusovega, miru z Bogom, z bližnjim in s seboj. Uravnajte svojo vest, da postanete zopet otroci božji, ljubite bližnjika in skrbite za soglasje med dušo in telesom. Priporočite se posebno sedaj v Šmarnicah Mariji; ona vam bo pomagala, da se zopet mir povrne v vaše srce in ostane ondi. Amen.

P. Hugolin Sattuer.

Priložnostni govori.

Tri čednosti hčere Marijine.

(Nagovor v deklinški Marijini družbi po duhovnih vajah.)

Vsako dobro dekle ljubi cvetlice in jih goji z veseljem. Vsako dobro dekle, zlasti Marijina hči, pa rada goji nežne cvetlice tudi v svojem srcu — to so lepe čednosti. Vse dobre družbenice ste ob duhovnih vajah ali iznova zasadile, ali pa sklenile, da hočete v bodoče še skrbneje negovati zlasti tri cvetke: belo lilijo, skromno vijolico in rdečo vrtnico. Negujte jih stanovitno!

Drage Marijine hčere! Prva cvetka, ki jo hočete po duhovnih vajah nadvse skrbno gojiti, je bela lilija vaših src — sveta čistost. — Znano vam je, kako občutljiva je lilija, kako rada usahne in kako zelo se pozna vsak madež nje snežnobelemu cvetu. — Kako občutljiva je tudi lilija človeškega srca, sveta čistost! Ne le dejanje, že prostovoljna nespodobna misel ali želja ji uniči nežno življenje. Treba jo je skrbno čuvati vseh neugodnih vplivov. Marijina hči, ako jo hočeš gojiti stanovitno, moraš biti kakor sveta nevesta v Visoki pesmi. Nevesta Visoke pesmi ima ustnice ovite z rdečim trakom, kar pomeni njeno sramežljivost v govorjenju; njene oči so kakor golobje, zaradi čistosti njenih pogledov; njena ušesa nosijo uhane iz zlata, ki znači čistost. Taka bodi tudi ti, čista in sramežljiva na ustnicah, na očeh, ušesih in vsem telesu — potem boš ostala, kar je tvoja dolžnost, čista Marijina hči. — Kaj pa je bilo krivo, da ti je ta najlepša cvetka tvojega srca morda usahnila? Ali ji nisi pozabila prilivati v pobožni molitvi, v sv. zakramentih? Ali je nisi postavila na morečo slano? — v slabe družbe in hiše? Če hočeš, Marijina hči, odslej biti drugačna, bodi kakor golob, ki se je pravkar s težavo iztrgal grabežljivemu kragulju: vedno še misli, da ima ob strani tega smrtnega sovražnika in beži, beži iz vseh moči domov v zavetje. Tako stori tudi ti pred sovražniki, ki ti bodo tudi po duhovnih vajah še vedno sledili: beži pred bližnjo priložnostjo, išči zavetja pri svoji nebeški Zaščitnici, ki ti je vedno pripravljena pomagati, ako jo le prosiš. Stori tako, pa boš ohranila prvo cvetko svojega srca čilo in neomadeževano.

Druga cvetka, ki jo bo dobra Marijina hči skrbno gojila v gredici svojega srca po duhovnih vajah, je skromna vijolica — prikupna ponižnost. — Ponižna boš, Marijina hči, ako priznaš, da imaš vse dobro od Boga, od katerega si popolnoma odvisna, ne pa sama od sebe, in se k njemu zaupno zatekaš za pomoč. — Ali ne boš tega storila iz srca, ako te je morda vest ob duhovnih vajah spomnila, da ne delaš časti svojemu čast-

nemu imenu Marijina hči? Ali ti ni prejšnje življenje zaklicalo: »Bodi ponižna! Glej, pred Bogom nisi drugega, kot uboga grešnica!« Sv. pismo pravi: težka bolezen človeka iztrezne. Tako naj bi tudi tebe, Marijina hči, iztreznila srečno prestana bolezen smrtnega greha, ki naj ti vedno kliče: »Bodi ponižna! Iztrezni se! Ne bodi več lahkomišljena! Izvrši dobre sklepe duhovnih vaj.« Pomni, kaj ti pravi sv. Frančišek Saleški: »Nikdar ne pozabi, kaj si bila, da ne postaneš še slabša.« — Ako si pa bila doslej dobra družbenica in si delala čast svoji nebeški Vzornici z brezmadežnim življenjem: tudi ti bodi ponižna. Zavedaj se, da si ostala dobra le z božjo pomočjo in po mogočni priprošnji svoje izvoljene Matere Marije. Priporočaj se ji zaupno tudi dalje in bodi skromna tudi na zunaj v vsem svojem vedenju, v obleki in govorjenju, potem boš ostala stanovitna.

Tretja cvetka, ki naj lepo uspeva sedaj v tvojem srcu, Marijina hči, je rdeča vrtnica — dejanska ljubezen do Boga, sebe in bližnjega. — Najbolj boš ljubila Boga, če se boš iz ljubezni do njega skrbno varovala smrtnega greha. — Ali ti dobri hčeri Marijini ni dovolj. Kaj naj bi storila še več? Vpiši se v kakega izmed treh družbenih odsekov. — V dejanju boš kazala ljubezen do Boga, če boš pogosto pristopala k sv. obhajilu, ko je priložnost, tudi na podružnicah: zapiši se v obhajilni odsek! Sama čutiš, da si še malo utrjena v dobrem, da je nagnjenje k hudemu še močno: odreci se prostovoljno kaj dovoljenemu: vpiši se v treznostni odsek, kjer si boš s premagovanjem nagnjenja do pijače okrepila voljo, da bo močna tudi ob težkih poizkušnjah. In ljubezen do bližnjega? V dobrodelnem odseku imaš priliko, da v dejanju pomagaš trpečim in onim, ki so v bedi.

Tako naj, drage hčere Marijine, zavlada v naši družbi sedaj po duhovnih vajah novo življenje. Izvira naj iz ljubezni do Boga in naše Matere, javi se pa zlasti v skrbi za čistost in ponižnost in za družbene odseke. Prosimo Boga in našo Zaveitnico stanovitosti v dobrih sklepih, zakaj »kronana bo samo stanovitnost« (sv. Bonaventura). Amen.

J. Vindišar.

Nagovor pri poroki.

Draga nevesta in ženin! Dragi svatje!

Danes sta torej stopila pred oltar Najvišjega, da bi vpricho Kristusa križanega in njegove sv. Cerkve ter vpricho vseh svatov sprejela zakrament sv. zakona.

Pomislita, da sta storila resen in odločilen korak, ki bo odločeval vse vajino poznejše življenje, ki bo odločeval vajino srečo, časno in večno. In gotovo se tudi zavedata tega velepomembnega trenutka, ko stojita pred oltarjem, kjer si bosta

segla v roke, v znak svoje medsebojne zakonske ljubezni in zvestobe.

Vprašam vaju, kakšna čuvstva pretresajo v tem trenutku vajini duši?

Vajini veseli obrazi mi povedó, da hočeta biti srečna in da hočeta najti svojo srečo v zakonskem stanu!

Iz celega srca, draga nevesta in ženin, vama želimo vsi tukaj zbrani trajno in neskaljeno srečo. Vsi vajini prijatelji, znanci, sorodniki in svatje jo vama želijo, in tudi jaz jo vama želim, vso časno in večno srečo ter srečno pot v zakonskem poklicu. Vidim pa, da je tudi resno vajino lice. Gotovo dobro vesta, da nobena roža ni brez trnja, da noben stan ni brez trpljenja, najmanj pa zakonski, ki nalaga jako velike in težavne dolžnosti.

Zato dovolite mi, dragi moji, da govorim posebno vama, draga nevesta in ženin, v pouk, drugim pa v svarilo in spodbudo o glavnih dolžnostih zakonskega življenja.

Dve glavni dolžnosti je povedal že sv. apostol Pavel v listu do Efežanov (5, 22—25), ko piše sledeče: »Možje, ljubite svoje žene, kakor Kristus ljubi svojo sveto Cerkev; žene pa bodite podložne svojim možem, kakor je Cerkev Kristusu podložna.«

Torej dragi ženin! Ljubi svojo ženo tako, kakor Kristus ljubi svojo sveto Cerkev. — Glej, Kristusovo božje Srce nikdar ni omahovalo in nikdar obupovalo, čeravno je našlo na svetu le nehvaležnost in nezvestobo. To Srce je vse žrtvovalo za nas. Triintrideset let se je neumorno za nas trudilo, v plačilo pa je bilo prebodeno na lesu svetega križa. Glej, dragi ženin, takšna naj bo tudi tvoja ljubezen napram tvoji ženi. Moli in delaj, trpi in žrtvuj tudi ti tako za svojo ženo in družino, kakor Kristus za nas. In ako bodo tudi hotele nesreče in bridkosti prebosti tvoje srce, tedaj daruj tudi svojo srčno kri. Tvoja ljubezen naj bo torej čista in pristna, kakor čisto zlato tvojega prstana; naj bo potrpežljiva in dobrotljiva, naj ne bo častilakomna in sebična, naj se ne dá razdražiti in naj ne misli nič hudega; ona naj vse prenese, vse upa in vse pretrpi, kakor pravi sv. apostol Pavel (I. Kor. 13, 4—8).

Zapiši si, dragi ženin, te besede prav globoko v srce in življenje in tedaj boš dobro izpolnil svojo prvo in poglobitno zakonsko dolžnost.

(Konec prihodnjič.)

Matej Weiss.

Pogled na slovstvo.

Silvin Sardenko: **Nebo žari.** Pesmi. V Ljubljani, 1916. Založila »Katoliška bukvarna«. Natisnila »Katoliška tiskarna«. Cena: broš. knjigi 1 K, vez. 1 K 80 vin.

»Junaki v boj odšli so vsi: pogum in hrum in srd in črt, obup in strah in mrak in smrt,

Le ene ni:

Junakinje junakov vseh —
ljubezni. (Str. 6.)

O pač, pač, ljubi pesnik, tudi ta je šla v vojni hrum in šum, pohitela drhteča in plamteča na bojne plani in čerí, v grape in zakope. In baš Tvoja ljubezniva knjižica — božji sel v raševniku se mi zdi — nam je vere najvrednejša priča domala na vsaki strani, koliko še vré ljubezni v srcih vojakov, ljubezni svete in močne, krščanske, domovinske, družinske. Ta je, ki neti pogum in užiga srd in drami mrak in lajša smrt. Ta tudi obiskava v tihih urah zaledja, seda k starcem in staričam v zapečke, pada v mamičinih solzah na zibeli in dehti iz nageljnov ob deviških oknih in resni še otroku-lahkomiselniku poteze, ko piše ateju in skrbljivo vprašuje:

Ljubi očka! Kaj si rekel:

ko se kostanj obleti...?

Čas kostanju je potekel,

ali tebe, očka ni. (Str. 27.)

Vse to križem ljubeznive knjižice, slične vrtu, kjer najde duh razvedrila, srce oddihljaja, telo počitka, čebela medu in bolnik zdravila.

Res, Silvin Sardenko nam je odkril v tej zbirki nežnih pesniških cvetk toliko iskrečega bogastva svoje rahločutne duše, da mislimo, toliko drugod pač nikoder. Hočeš - nočeš, so mesta, kjer te brzodsekana misel, prisilnozadušeno čuvstvo kakor sunek zbode v srce, da ti solza stopi v oko. Razkril nam je pa pesnik na teh listih tudi toliko etičnega bogastva naše narodove duše, kovanega zlata, da jo moraš, ko prečitaš knjižico, spet vzljubiti, četudi se na njej pokaže tuinsem kako uljé v tem temnem času,

ko vsa je naša domovina

kot ena sama bolečina. (Str. 29.)

Čast pesniku-tolažniku!

Jos. Volc.

Trojka. Povest. Spisal dr. Fr. Detela. Ilustriral Ivan Vavpotič. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1915.

O literarni vrednosti tega romana je govorila kritika že leta 1897./98., ko ga je izdala Matica Slovenska kot 10. zvezek Zabavne knjižnice. V Dom in Svetu (1898, pg. 157) je povzel kritik Val. Bernik svojo oceno v bonmot: »Zato pa — sklepam s Podgrajskemu Janezu priljubljeno pritrjevalnico — tej povesti »izvrstno«, ne pa — »trojka«.« Splošno se je poudarjalo, da je ta Detelova povest naš najboljši družinski roman. — Namen ocen v Duhovnem Pastirju bodi ta, da razmotri, kakó je soditi o tem ali onem pripovednem delu z dušnopastirskega stališča. Kar se strinja z dušnopastirskimi maksimi-

mami, je hvalevredno; kar je v opreki z njimi, ni priporočljivo. Mi dušni pastirji globoko gledamo v ljudsko dušo in srce, pa vemo, koliko res škoduje kaka knjiga ali spis, ki v najkočljivejših točkah ni v skladu z nauki sv. cerkve; pa huje čutimo disonanco, če se pojavi med moralo v cerkvi in med književno moralo zunaj cerkve. Vemo in vidimo pa tudi najbolje, koliko lahko koristi knjiga, ki neopazno daje verskim naukom umetniški relief. Taka knjiga je dr. Detelova »Trojka«. To je ena tistih pripovednih knjig, o katerih pravi pisatelj Seeburg v svojem uvodu k delu »Marienkind«, da vrednost knjige ni le v mislih, ki jih izraža; še bolj je v (dobrih) mislih, ki jih vzbuja. Dr. Detelova »Trojka« je apologetičen roman. Najbolj preporna dnevna vprašanja so v njem pojasnjena s solnčne in senčne strani tako mojstersko, da čitatelj niti ne opaziš, kdaj si bil sproveden iz zabave v resni študij. »Družbi« je izreči priznanje, da se ji je posrečilo pridobiti dr. Detelova dela za širše ljudske sloje. **Jos. Volc.**

Philosophisches Jahrbuch der Görresgesellschaft, 28. B. (1915). Herausgegeben von Dr. C. Gutberlet.

Ta katoliška filozofična revija se tudi med vojsko dobro drži. Zlasti literaturo pazno zasleduje in ocenjuje. V zadnjem letniku je prinesla o 37 filozofičnih delih ocene ali referate. Poleg tega ima v vsakem zvezku pregled filozofičnih časopisov in razne paberke. Drugemu zvezku je dodana še bibliografija za leto 1914.

Med razpravami jih je nekaj, ki imajo le bolj literarnozgodovinski pomen (M. Grabman, Kateri del Aristotelove Politike je raztolmačil sv. Tomaž Akvinski sam; A. Dyroff, O Henriku in Ditrihu iz Freiberga; A. Dyroff, O Martinu Dentingerju, predhodniku vrednostne filozofije). Druge so tudi zgodovinske, a segajo že globlje v filozofijo (Begodt, O pomenu pojma »fantazija« pri Platonu; Rütther, O eleatski božji ideji in ontološkem dokazu; Thomé, O stališču Kanta nasproti dokazom o božjem bivanju v predkritični dobi; Gotthardt, O najstarejši zgodovini pojma o resnici). Jako zanimiva in poučna je daljša razprava frančiškana vseučiliškega profesorja A. Gemellija in F. Olgiatija o sodobni filozofiji v Italiji. Človek se čudi, ko vidi to bujno življenje na filozofičnem polju po Italiji. Še bolj se pa čudi, ko vidi, da gospoduje v modernem mišljenju italijanskih filozofov Nemeč Hegel. Pozitivizem Comteja, Spencerja, ki ga je svoj čas s tolikim priznanjem širil Cesare Lombroso, je že skoraj pozabljen, le Roberto Ardigò izkuša še braniti »božanstvenost dejstva«, drugi moderni duhovi se pa obračajo večinoma za Heglom. Najmodernejši je sedaj v Italiji »absolutni idealizem« novohegelijancev. Poleg te struje so še druge, ki jih pa tudi vodijo nemški vplivi. Rosmini, ki mu je bil dal Kant filozofične inspiracije, ima še vedno mnogo vernih učencev, ki izdajajo poseben list »Rivista Rosminiana«. Drugi (Kiesow, De Sarlo, Villa) so zagovorniki »znanstvene filozofije« po metodah Wundta. Sredi teh struj si izkuša priboriti vodilno pot že dosti močan tok »novosholastike«. Tudi ta struja ima svoj list, ki ga ureja P. Gemelli, »Rivista di Filosofia Neoscolastica«. Tudi tu ni vedno edinosti, zakaj rešujejo se najtežji problemi človeške misli, spoznavni problem, problem o abstrakciji

ter razmerju vede in filozofije, in drugi. Gemelli brani nazor, da morajo katoliški misleci premisliti vse moderne sisteme od Kartezija do danes in jih s tem duševnim obvladanjem premagati. Veselo znamenje za umski nivô, pravi Gemelli sam, je pa to, da je vsa inteligenca brez razlike prepričana o odločilnem pomenu filozofije. Le filozofija, to čutijo vsi, bo mogla končno rešiti prve in najvišje probleme. Italijanski misleci se ne morejo več zadovoljiti z nemško »Als-ob-filozofijo« (ki pravi, da je dosti, če si mislimo, »kakor da« so za pojavi neki vzroki, substanca, duša, Bog), ampak hočejo nekaj absolutnega. Zato ne morejo obstati pri Kantu, temveč morajo ali nazaj ali naprej.

Izmed filozofičnih razprav v ožjem pomenu je ena o vzročnem problemu (Virnich, študija h kavzalnemu problemu); druga o neskončnosti sveta (Gutberlet, Swante Arrhenius o neskončnosti sveta); ena, A. Seitz, o Kantovem »kriticizmu« (nič novega, a pregledno in dobro obdelano); dve o tako prepornem in težkem problemu »čutnih kvalitet« (S. Cavelti, K vprašanju o čutnih kvalitetah; N. Brühl, O specifičnih čutnih kvalitetah po J. Müllerju); zopet ena o »logičnih čuvstvih«. Logično čuvstvo v širšem pomenu, to je rezultat Geisove študije, lahko dobro ali slabo vpliva na spoznanje, v ožjem pomenu je pa sredstvo, da človek najde ideal resnice. Čuvstvo ga žene naprej in naprej in se umiri z zadovoljstvom šele v posesti resnice. Tako imajo čuvstva v človeku »centralen« pomen: silijo človeka, da z glavo in srcem teži za ciljem. Praktična, zlasti za katehete premisleka vredna je razprava prof. dr. G. Wunderleja o »izkustveni psihologiji in praktični pedagogiki«. Rezultati so: Vsak pedagog mora poznati najvažnejše pridobitve moderne psihologije. Toda nikakor ne ob tem zanemarjati študija filozofije in načelne psihologije, zakaj le ta daje pedagogičnemu delovanju prave cilje. Sama empirična psihologija bi zavedla pedagoga v pedagogični pozitivizem, ki ne pozna nobenih idealnih vrednot in ciljev, ampak le še praktična dejanstva in potrebe. Z idealom bi pa izginil iz vse vzgoje nujno tudi duh.

Dr. Aleš Ušeničnik.

Am Grabe unserer Helden. Von Dr. Anton Leinz, Militär-Oberpfarrer. Herder, Freiburg—Wien, 1916. 40 Pf.

Vojni kurati morajo pogosto govoriti ob grobovih padlih vojakov. Vsled obilih govorov pa pride marsikateri že v zadrego, kaj bi govoril ob odprtem grobu. Na pastoralni konferenci vojaških duhovnikov nemške zapadne fronte v Lille 25. novembra 1915 so udeleženci obžalovali, da manjka tozadevnih pripravnih govorov. Temu je izkušal odpomoči dr. Leinz in spisal osem nagrobnih govorov za padle vojake.

Govorom se pozna, da jih je govoril duhovnik-vojak. Vse je kratko in jedernato. Večina govorov je zasnovanih na podlagi kakega svetopisemskega izreka ali dogodka, tega potem pisatelj razvija in aplicira na pogreb padlega vojaka, oziroma na vojsko. V govorih prevladuje opomin k junaštvu in k ljubezni do domovine.

M. Škerbec.